

فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه‌گذاری
دوره ۱۶ / شماره ۱ (پیاپی ۶۱) / بهار ۱۴۰۶
صفحه ۴۷۹ تا ۵۱۸

ارائه الگوی تجدید ارزیابی ساختار دارایی‌ها از طریق معادلات ساختاری

اصغر قمی

دانشجوی دکتری تخصصی، گروه حسابداری، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
asghar.qomi@iau.ac.ir

محمد حسنی

نویسنده مسئول، گروه حسابداری، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
mhassani@iau.ac.ir

احسان رحمانی نیا

گروه حسابداری، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
Ehsanrahmaninia@iau.ac.ir

مهران متین فرد

گروه حسابداری، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
m_matinfard@iau.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۰۸ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۲۵

چکیده

در شرایط اقتصادی متغیر و تورمی، تجدید ارزیابی دارایی‌ها به‌عنوان روشی نوین در حسابداری و گزارشگری مالی، نقشی اساسی در بهبود شفافیت، دقت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ایفا می‌کند. این پژوهش با هدف ارائه الگویی جامع برای تجدید ارزیابی ساختار دارایی‌ها با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری و رویکرد داده‌بنیاد انجام شده است. داده‌های کیفی از طریق مصاحبه‌های عمیق با ۱۵ نفر از خبرگان دانشگاهی که به روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی انتخاب شده‌اند، جمع‌آوری و با روش تحلیل مضمون و نمونه‌گیری نظری تحلیل شده‌اند. داده‌های کمی نیز با استفاده از پرسشنامه‌های استاندارد گردآوری و با آزمون‌های آماری معتبر، از جمله مدل‌سازی معادلات ساختاری با نرم‌افزار Smart PLS، تجزیه و تحلیل شدند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت در شرایط اقتصادی نامتوازن، می‌تواند ارزش منصفانه دارایی‌ها را مطابق با تغییر قیمت‌ها حفظ کرده و از رکود بازار سرمایه، به‌ویژه در کشورهایی با اقتصاد تحریمی مانند ایران، جلوگیری کند. همچنین، تجدید ارزیابی دارایی‌ها می‌تواند قابلیت‌های اهرمی شرکت‌ها را تقویت کرده و محدودیت‌های تأمین منابع مالی را کاهش دهد. با این حال، در صورت اجرای نادرست، ممکن است به تحریف اطلاعات مالی و ایجاد هزینه‌های جانبی منجر شود.

واژه‌های کلیدی: الگوی تجدید ارزیابی، ساختار دارایی‌ها، معادلات ساختاری

۱- مقدمه

توسعه و پیچیدگی روزافزون فعالیت‌های اقتصادی و پیدایش واحدهای تجاری گوناگون و تشکیل شخصیت‌های حقوقی مستقل و ضرورت ارائه اطلاعات دقیق و مهم‌تر از آن چگونگی نگرش به اطلاعات ارائه شده این واحدها و شخصیت‌های حقوقی در جهت تصمیم‌گیری‌های داخلی و خارجی شرکت، منجر به ابداع روش‌ها و تکنیک‌هایی در ارزیابی شرکت‌ها از جنبه‌های مختلف شده است. تلاش‌های محققان در کنار ضرورت نیاز استفاده‌کنندگان به اطلاعات بهتر و علمی‌تر سبب شده تا حسابداری از نقش سنتی خود که ثبت و گزارش رویدادها و فعالیت‌های مالی بوده پا را فراتر نهاده و به‌عنوان مبنایی در تصمیم‌گیری‌ها و تجهیز و تخصیص بهینه سرمایه نقش مهمی را در رشد و شکوفایی کشور ایفا کند. تصمیم‌گیری صحیح، نیازمند اطلاعاتی است که بیانگر واقعیت بوده و منطبق بر وضع موجود باشد. کاهش قدرت خرید پول کشورها در طول زمان و تغییرات عمده در قیمت‌های نسبی کالا و خدمات، موجب می‌شود اطلاعات مبتنی بر بهای تمام شده تاریخی دارایی‌های ثابت گزارش شده در صورت‌های مالی، از ارزش‌های جاری به‌عنوان بیان‌کننده واقعیت‌های اقتصادی، به‌شدت فاصله بگیرند در واقع استفاده از بهای تمام‌شده تاریخی می‌تواند منجر به ارائه اطلاعات مالی نادرست و کاهش قابلیت اتکای آن‌ها شود (حسین پور کریم آباد و همکاران، ۱۴۰۲). این موضوع به‌ویژه در کشورهایی که تورم بالا، نوسانات ارزی و تغییرات سریع در ارزش دارایی‌ها دارند، از اهمیت بیشتری برخوردار است (اسمیت و گارسیا، ۲۰۲۴). برای حل این مسئله، انجمن‌های حرفه‌ای حسابداری در بسیاری از کشورها مثل آمریکا، کانادا و انگلستان، راهکارهایی را برای بهبود گزارش‌های مالی ارائه کرده‌اند. در ایران نیز تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت به‌عنوان روش مجاز پذیرفته شده است (رحمانی و حمیدی، ۱۳۹۵). استاندارد حسابداری بین‌المللی شماره ۱۶ (IAS 16) و استاندارد گزارشگری مالی بین‌المللی شماره ۱۳ (IFRS 13)، شرکت‌ها را ملزم کرده‌اند که دارایی‌های خود را مطابق با ارزش منصفانه گزارش کنند (IFRS Foundation, 2023). در ایران نیز مطابق با استانداردهای حسابداری «۱۱»، «۱۵» و «۱۷»، چنانچه ارزش‌های منصفانه دارایی‌های ثابت مشهود، نامشهود و سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت به طور قابل اتکا در دسترس باشد و تفاوت بین ارزش دفتری و ارزش منصفانه آن دارایی‌ها، قابل ملاحظه تلقی شود، شرکت‌ها مجاز هستند، ارزش منصفانه دارایی‌های مذکور در تاریخ تجدید ارزیابی را از هر نظر، جایگزین ارزش‌های دفتری آن‌ها نمایند (محمدرضایی و همکاران، ۱۳۹۹). در واقع بر اساس استانداردهای حسابداری افزایش ارزش دفتری یک دارایی ثابت مشهود در نتیجه تجدید ارزیابی آن (درآمد غیرعملیاتی تحقق‌نیافته ناشی از تجدید ارزیابی) مستقیماً تحت عنوان مازاد تجدید ارزیابی ثبت و در ترازنامه به‌عنوان بخشی از حقوق صاحبان سرمایه طبقه‌بندی می‌شود و در صورت سود و زیان جامع انعکاس می‌یابد (تقی‌نجاج و همکاران، ۱۳۹۶؛ منصور و همکاران، ۱۳۹۶). با مرور پژوهش‌های انجام‌گرفته و همچنین شناخت مفهومی پدیده مورد بررسی و استانداردهای مطرح شده در این حوزه، فرایندی که این مطالعه به دنبال آن است الزاماً کارکرد ثبت این سازوکار استراتژیک مالی در رویه‌های گزارشگری نمی‌باشد؛ بلکه در واقع سؤالی که این مطالعه به دنبال آن می‌باشد این است که اساساً تمرکز بر چنین پژوهشی می‌تواند به چه دستاوردهایی از نظر استراتژی‌های مالی برای شرکت‌ها منجر گردد؟ و چگونه می‌توان الگویی جامع

1. Smith and Garcia

برای تجدید ارزیابی دارایی‌ها ارائه داد که به بهبود عملکرد شرکت‌ها منجر شود؟ پاسخ به این سؤالات، به دلیل تأثیرپذیری شرکت‌ها از فاکتورهای بیرونی و درونی زیادی که در زمینه‌های اقتصاد و بازار وجود دارد و می‌تواند سیاست‌گذاری‌های مالی آنان را دچار تغییر نماید، راحت نیست، اما به‌عنوان یکی از مهم‌ترین دلایل اهمیت انجام این مطالعه می‌بایست ظرفیت‌های رقابتی ناشی از تمرکز بر استراتژی تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت را به‌عنوان یک مکانیزم مشترک اقتصادی و مالی در بازار سرمایه یاد نمود. زیرا از آنجایی که اقتصاد یک کشور همچون کشور ما، با چالش رکود تورمی مواجه است و به‌تبع آن سطح عمومی قیمت کالا و خدمات دائماً در حال افزایش است، این مسئله، عملیات مالی شرکت‌ها را به‌ویژه در ارزش‌گذاری دارایی‌های ثابت با مشکلات زیادی مواجه می‌کند که اساساً همین مسئله باعث گردید تا استانداردهای حسابداری طبق مصوبه هیئت وزیران ابلاغیه افزایش سرمایه از محل تجدید ارزیابی دارایی ثابت را به شرکت‌ها دادند تا در شرایط اقتصادی متورم امروز، با زیان ناشی از انباشت دارایی‌های ثابت مستهلک یا اصطلاحاً منجمد شده مواجه نگردند. در کشورهایی که تورم مداوم و بالایی دارند، تجدید ارزیابی دارایی‌ها ضروری است (مرت^۱، ۲۰۲۰). در صورت ارزشیابی نشدن دارایی‌های ثابت، آثار تغییر قیمت (سود و زیان نگهداشت سرمایه) در طول عمر دارایی شناسایی می‌شود، درحالی‌که با ارزشیابی دارایی‌های ثابت، سود و زیان حاصل از تجدید ارزیابی دارایی‌ها به‌سرعت در گزارش مالی منعکس می‌گردد و از این‌رو وضعیت دقیق و شفاف‌تری از سلامت مالی شرکت به سرمایه‌گذاران داده می‌شود (بائه و همکاران^۲، ۲۰۱۹). تجدید ارزیابی دارایی‌ها می‌تواند تأثیر مثبتی بر عملکرد مالی شرکت‌ها داشته باشد. از سوی دیگر، ثبت دارایی‌ها بر اساس ارزش‌های غیرواقعی می‌تواند منجر به ارائه تصویری نادرست از وضعیت مالی شرکت شود و بر نسبت‌های مالی و ظرفیت استقراض تأثیر منفی بگذارد مهرورز حسن باروق و همکاران، ۱۴۰۱). (دوین و یوندر^۳، ۲۰۲۳) معتقد است که تجدید ارزیابی از طریق بهبود قابلیت مقایسه اطلاعات می‌تواند در درک بهتر گزارشگری مالی مؤثر باشد. در دوره‌های با نرخ تورم بالا، نظام اندازه‌گیری بهای تمام شده تاریخی از نظر مربوط بودن مورد سؤال قرار گرفته است؛ لذا با توجه به مبانی تئوریک و همچنین بر اساس رویکردهای مصوب قانون و استانداردهای مرتبط به آن از نظر اهمیت انجام مطالعه، می‌بایست اذعان گردد هدف اصلی، ارائه الگوی جامع جهت تجدید ارزیابی ساختار دارایی‌ها از طریق معادلات ساختاری به‌منظور بهبود تصمیم‌گیری‌های مالی و استراتژیک شرکت‌ها می‌باشد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مفهوم تجدید ارزیابی دارایی‌ها

تجدید ارزیابی دارایی‌ها یک فرایند حسابداری است که به‌موجب آن، ارزش دفتری دارایی‌های ثابت شرکت‌ها مطابق با ارزش منصفانه بازار به‌روزرسانی می‌شود. این فرایند به‌ویژه در کشورهایی که نرخ تورم بالا دارند و یا تغییرات اقتصادی شدیدی را تجربه می‌کنند، ضرورت بیشتری می‌یابد (مرت، ۲۰۲۰). بر اساس نظریه‌های

1. Maert
2. Bae and et all
4. Diun and Yonder

حسابداری، مبنای بهای تمام‌شده تاریخی در شرایط اقتصادی پرنوسان، دقت و قابلیت اتکای خود را از دست می‌دهد، بنابراین الزام به انعکاس ارزش منصفانه دارایی‌ها در صورت‌های مالی مورد توجه استانداردهاگذاران و سیاست‌گذاران حسابداری قرار گرفته است (دوین و یوندر، ۲۰۲۳). در یک تعریف ساده از این مفهوم در حسابداری، تجدید ارزیابی را بایستی، روشی عملیاتی جهت به‌روزرسانی مبالغ دارایی‌ها به ارزش منصفانه آن‌ها تعریف نمود (مینگلی و همکاران^۱، ۲۰۲۳).

تأثیر تجدید ارزیابی دارایی‌ها بر گزارشگری مالی

مطالعات مختلف نشان داده‌اند که تجدید ارزیابی دارایی‌ها می‌تواند به افزایش شفافیت گزارشگری مالی منجر شود (دوین و یوندر، ۲۰۲۳). طبق یافته‌های جاسیم و لافتا^۲ (۲۰۲۲)، تجدید ارزیابی اطلاعات مالی را قابل‌اتکاتر و مرتبط‌تر کرده و باعث افزایش شفافیت برای ذی‌نفعان و سرمایه‌گذاران می‌شود. در ایران نیز، پژوهش حسین‌پور کریم‌آباد و همکاران (۱۴۰۲) تأیید کرده‌اند که تجدید ارزیابی دارایی‌ها می‌تواند بر خروج شرکت‌ها از درماندگی مالی تأثیر مثبت داشته باشد.

تأثیر تجدید ارزیابی بر ساختار سرمایه و عملکرد شرکت‌ها

پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه رابطه بین تجدید ارزیابی دارایی‌ها و ساختار سرمایه نشان داده‌اند که افزایش ارزش دفتری دارایی‌ها می‌تواند باعث کاهش نسبت بدهی به دارایی شود که این امر توانایی شرکت در جذب سرمایه‌گذاری‌های جدید را بهبود می‌بخشد (بائه و همکاران^۳، ۲۰۱۹). این یافته‌ها در پژوهش نیجام^۴ (۲۰۱۸) نیز تأیید شده است که نشان داد شرکت‌هایی که تجدید ارزیابی را انجام داده‌اند، نسبت به سایر شرکت‌ها از شرایط مالی مطلوب‌تری برخوردار بوده‌اند. از سوی دیگر، در پژوهش مهرورز حسن باروق و همکاران (۱۴۰۱) مشخص شد که تجدید ارزیابی لزوماً با افزایش عملکرد مالی همراه نیست، چراکه هزینه‌های استهلاک افزایش‌یافته ممکن است تأثیر منفی بر سودآوری کوتاه‌مدت شرکت‌ها داشته باشد؛ بنابراین، مدیران باید در اتخاذ تصمیمات مربوط به تجدید ارزیابی، تأثیرات کوتاه‌مدت و بلندمدت آن را در نظر بگیرند.

عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری در مورد تجدید ارزیابی دارایی‌ها

بررسی‌های انجام‌شده نشان می‌دهد که شرکت‌ها تحت‌تأثیر چندین عامل کلیدی برای انجام تجدید ارزیابی دارایی‌های خود قرار دارند:

1. Mengli et al
2. Jasim and Lafta
3. Bae et al
4. Nijam

- عوامل اقتصادی و محیطی: تورم، تغییرات در نرخ بهره، الزامات قانونی و مقررات مالیاتی (لی و همکاران، ۲۰۱۹).
  - عوامل مالی و حسابداری: تأثیر تجدید ارزیابی بر نسبت‌های مالی، افزایش حقوق صاحبان سهام و تأمین مالی خارجی (بائه و همکاران، ۲۰۱۹).
  - عوامل مدیریتی و رفتاری: سوگیری‌های شناختی مدیران در تصمیم‌گیری‌ها و انگیزه‌های استراتژیک برای بهبود شاخص‌های مالی (ایسلام و همکاران، ۲۰۱۶).
- در ایران نیز مدیران در شرایط نامساعد اقتصادی، تمایل بیشتری به انجام تجدید ارزیابی دارند تا از معافیت‌های مالیاتی بهره‌مند شوند و وضعیت مالی شرکت را از نظر حسابداری بهبود ببخشند (سلطانی و ابراهیم‌نژاد، ۱۴۰۰).

چالش‌ها و موانع تجدید ارزیابی دارایی‌ها

در حالی که تجدید ارزیابی دارایی‌ها مزایای متعددی دارد، برخی چالش‌ها و محدودیت‌ها نیز باید در نظر گرفته شوند:

- افزایش هزینه‌های استهلاک: با افزایش ارزش دفتری دارایی‌ها، هزینه‌های استهلاک نیز افزایش می‌یابد که می‌تواند بر سودآوری کوتاه‌مدت شرکت تأثیر منفی بگذارد (نیجام، ۲۰۱۸).
  - ریسک استفاده ابزاری از تجدید ارزیابی: برخی شرکت‌ها ممکن است از این روش برای بهبود مصنوعی شاخص‌های مالی و اجتناب از مشکلات قانونی مانند مشمولیت ماده ۱۴۱ قانون تجارت استفاده کنند (تقی‌نجاج و همکاران، ۱۳۹۶).
  - چالش‌های حسابداری و استانداردهای گزارشگری: عدم وجود چارچوب‌های مشخص و یکپارچه برای ارزش‌گذاری دارایی‌ها می‌تواند موجب ارائه اطلاعات گمراه‌کننده به سرمایه‌گذاران شود (کیپلین، ۲۰۱۹).
- در ایران نیز صاحبقرانی و سجلائی (۱۴۰۱) نشان دادند که عدم هماهنگی بین استانداردهای ارزش‌گذاری در تجدید ارزیابی، می‌تواند موجب نوسانات غیرواقعی در قیمت سهام و واکنش‌های هیجانی سرمایه‌گذاران شود. این نوسانات می‌تواند اعتماد سرمایه‌گذاران به گزارش‌های مالی شرکت‌ها را کاهش داده و در نهایت، به ایجاد عدم اطمینان در بازار سرمایه منجر گردد. این مشکل به ویژه در کشورهایی که از روش‌های ارزیابی متفاوت و متناقض استفاده می‌کنند، بیشتر مشاهده می‌شود.

مباحث قانونی تجدید ارزیابی دارایی‌ها

از منظر قانونی نیز در سال‌های اخیر می‌توان به تصویب جزء «ب» بند ۷۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۰، بند ۳۹ قانون بودجه سال ۱۳۹۱، بند ۴۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۲، ماده ۱۷ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی

1. Li et al
2. Islam et al
3. Keplin

در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات و ابلاغ آیین‌نامه‌های اجرایی مربوط به افزایش سرمایه‌بنگاه‌های اقتصادی ناشی از تجدید ارزیابی دارایی اشاره نمود که مزیت چنین فرآیندی باهدف پایداری بیشتر اقتصاد، معافیت‌های مالیاتی، مشروط بر محاسبه مالیات باتوجه به تغییر استهلاک دارایی مربوط در زمان فروش و عدم تجدید ارزیابی بنگاه اقتصادی طی ۵ سال اخیر می‌باشد که این کار می‌تواند به کاهش هزینه‌های دارایی‌ها کمک نماید (تقی‌نتاج و همکاران، ۱۳۹۶).

پیشینه خارجی پژوهش

نیجام (۲۰۱۸): در پژوهشی به بررسی انگیزه‌ها و اثرات تجدید ارزیابی دارایی در کره جنوبی پرداخت. نتایج پژوهش نشان داد میانگین هزینه بدهی و هزینه متوسط سرمایه در شرکت‌هایی که تجدید ارزیابی انجام داده‌اند بیشتر است. همچنین شرکت‌های با هزینه بالای سهام و ارزش بیشتر به احتمال بیشتری دارایی‌های خود را تجدید می‌کنند و گرایش منفی به سودآوری و جریان نقدی دارند.

بائه و همکاران (۲۰۱۹): این مطالعه به این نتیجه رسیدند که تجدید ارزیابی دارایی ثابت به احتمال زیاد باعث افشای به موقع اطلاعات شرکت‌ها و بنابراین به طور متوسط خطر سقوط قیمت را کاهش می‌دهد. این نتایج نشان می‌دهد که تغییر در سیاست حسابداری می‌تواند شفافیت در محیط افشای اطلاعات را برای سرمایه‌گذاران بهبود بخشد. آزمایش‌های اضافی نشان داد که افزایش به موقع بودن و مربوط بودن ناشی از تجدید ارزیابی دارایی ثابت، حتی پس از در نظر گرفتن تأثیرات طولانی‌مدت آن، سبب بهبود کلی در محیط افشای اطلاعات می‌شود. حسین و همکاران^۱ (۲۰۲۲): این تحقیق نشان داد که تجدید ارزیابی بر بازده دارایی‌ها تأثیر دارد بنابراین می‌تواند در بهبود تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان از گزارشگری مالی، نقش داشته باشد.

دوین و یوندر (۲۰۲۳): تجدید ارزیابی از طریق بهبود قابلیت مقایسه اطلاعات می‌تواند در درک بهتر گزارش‌های مالی مؤثر باشد. به روز کردن ارزش دارایی‌ها به سرمایه‌گذاران امکان می‌دهد تغییرات فوری را در وضعیت مالی شرکت از طریق افشا به موقع اطلاعات شرکت شناسایی و به آنها واکنش نشان دهند. در کشورهایی که تورم مداوم و بالا وجود دارد، تجدید ارزیابی دارایی‌ها ضرورت دارد.

چن و الکریم^۲ (۲۰۲۴): این پژوهش به بررسی محدودیت‌های روش بهای تمام‌شده تاریخی در حسابداری پرداخته‌است. نتایج نشان داد که این روش، به‌رغم مزایایی مانند ثبات گزارش‌های مالی و قابلیت اتکای بالا در کوتاه‌مدت، در شرایط تورمی و نوسانات اقتصادی قادر به ارائه تصویری واقعی از وضعیت مالی شرکت‌ها نیست. عدم انعکاس ارزش منصفانه دارایی‌ها می‌تواند به کاهش کارایی تحلیل‌های مالی، افزایش عدم تقارن اطلاعاتی و اتخاذ تصمیمات نادرست توسط سرمایه‌گذاران و مدیران مالی منجر شود.

12. Hossin and et all
2. Chen and Al-Karim

اسمیت و گارسیا^۱ (۲۰۲۴): در این مطالعه به چالش‌های گزارشگری مالی در خصوص انعکاس دقیق ارزش دارایی‌های ثابت در صورت‌های مالی شرکت‌ها پرداخته شده است. نتایج حاکی از آن است که در کشورهایی با تورم بالا، نوسانات ارزی و تغییرات سریع در ارزش دارایی‌ها، عدم انعکاس دقیق ارزش دارایی‌های ثابت می‌تواند به کاهش شفافیت اطلاعات مالی و اعتماد در بازارهای سرمایه منجر شود.

پیشینه داخلی پژوهش

سلطانی و ابراهیم‌نژاد (۱۴۰۰): این مطالعه به بررسی واکنش بازار به تجدید ارزیابی دارایی‌ها و اثر آن بر دسترسی بنگاه به تسهیلات مالی پرداخت. طبق یافته‌ها، تجدید ارزیابی دارایی‌ها تأثیر مستقیم بر افزایش سرمایه شرکت‌ها و کاهش محدودیت‌های مالی آن‌ها دارد. این مطالعه همچنین تأکید کرد که در شرکت‌هایی که با مشکلات مالی مواجه‌اند، تجدید ارزیابی می‌تواند به بهبود اعتبار آن‌ها در بازار سرمایه کمک کند.

صاحبقرانی و سجلانی (۱۴۰۱): این پژوهش به بررسی ارتباط تجدید ارزیابی دارایی‌ها با نوسانات قیمت سهام و تحلیل رفتار سهام‌داران پرداخت. نتایج نشان داد که میان تجدید ارزیابی دارایی‌ها و تغییرات قیمت سهام رابطه مستقیمی وجود دارد. این مطالعه بیان کرد که شرکت‌هایی که تجدید ارزیابی انجام می‌دهند، معمولاً شاهد افزایش ارزش بازار خود در کوتاه‌مدت هستند، اما در بلندمدت، سایر عوامل بنیادی نیز باید مورد توجه قرار گیرند. سید محسن احمدی و مجتبی آزمون (۱۴۰۱): این پژوهش با عنوان "مروری بر پیامدهای تجدید ارزیابی دارایی ثابت" به بررسی این موضوع پرداخت و نتایج نشان داد که تجدید ارزیابی می‌تواند به بهبود شفافیت مالی شرکت‌ها کمک کند.

مهرورز حسن باروق و همکاران (۱۴۰۱): این مطالعه به بررسی ارتباط بین ارزش دارایی‌های تجدید ارزیابی شده با شاخص‌های عملکردی شرکت‌ها با تأکید بر محافظه کاری در بازار بورس تهران پرداخت. طبق نتایج به‌دست‌آمده، بین ارزش دارایی‌های تجدید ارزیابی شده با شاخص‌های عملکردی شرکت‌ها رابطه معنادار وجود ندارد. همچنین محافظه کاری شرطی رابطه بین ارزش دارایی تجدید ارزیابی شده با جریان‌های نقدی آتی را به‌صورت معکوس تعدیل می‌کند.

حسین‌پور کریم‌آباد و همکاران (۱۴۰۲): این مطالعه به بررسی تأثیر تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت بر خروج از درماندگی مالی حقوقی و واقعی پرداخت. در این تحقیق درماندگی مالی حقوقی با استفاده از نسبت مالی مندرج در ماده ۱۴۱ قانون تجارت و درماندگی مالی واقعی با استفاده از مدل بومی شده کردستانی - تاتلی (۱۳۹۳) محاسبه شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد بین تجدید ارزیابی و خروج از درماندگی مالی حقوقی و واقعی در سال تجدید ارزیابی و عدم شمول درماندگی مالی تا دو سال بعد از تجدید ارزیابی رابطه معناداری وجود دارد.

1. Smith and Garcia

روش تحقیق

این پژوهش از طریق روش گراند تئوری به دنبال الگوسازی هست. چون به دنبال ارائه الگویی هستیم. این تحقیق مبتنی بر روش سیستماتیک گراند تئوری است. در این روش، پس از مشخص نمودن مسئله پژوهش و مرور ادبیات پیشین، نمونه‌گیری صورت می‌پذیرد. پس از بررسی انواع شیوه‌های نمونه‌گیری کیفی در پژوهش‌های مشابه (گولدینگ، ۲۰۰۲) روش نمونه‌گیری نظری برای پژوهش کنونی انتخاب گردید. در این روش نمونه‌گیری غیرتصادفی است و انتخاب نمونه‌ها در جهت هدف پژوهش می‌باشد. تحلیلگر داده‌ها در حین شکل‌گیری تئوری، در خصوص انتخاب نمونه بعدی تصمیم می‌گیرد تا زمانی که تئوری به شکل نهایی آن ارائه گردد. در روش گراند تئوری، تعداد نمونه‌ها از پیش مشخص نبوده و فرایند نمونه‌گیری در حین تحلیل داده‌ها ادامه می‌یابد تا زمانی که تئوری به مرحله اشباع نظری دست یابد. گردآوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل آنها دو روند بهم پیوسته‌اند با توجه به ماهیت موضوع و بر اساس استراتژی روش نظریه مبنایی و همچنین جامعه مورد مطالعه، از روش‌ها و ابزارهای متنوع تحقیق کیفی شامل انواع مصاحبه، مشاهده و گردآوری اسناد و مدارک استفاده شده و داده‌های اولیه فراهم آمده‌اند. ما برای جمع‌آوری اطلاعات از روش پژوهش نمونه‌گیری نظری استفاده می‌کنیم؛ یعنی تمام ابزارها و لوازم جمع‌آوری اطلاعات را استفاده می‌کنیم. بر اساس روش نمونه‌گیری نظری، از دو روش مصاحبه و فراترکیب در این پژوهش استفاده شده است. اولین شیوه گردآوری داده‌ها، مصاحبه عمیق و باز با کارشناسان بود. مصاحبه با کارشناسان صورت گرفت. سابقه کاری مرتبط آنها برای انجام مصاحبه بسیار مهم بود و تعداد مصاحبه بعد از رسیدن به مرحله اشباع در داده‌ها به پایان رسید. داده‌ها از طریق مصاحبه با ۱۵ نفر از خبرگان بودند در زمینه تحقیق گردآوری شد که روش انتخاب خبرگان از طریق روش گلوله‌برفی بوده است. مصاحبه‌ها به صورت فردی انجام شد و زمان آنها به طور میانگین ۴۵ دقیقه بود. نمونه‌گیری نظری تا رسیدن مقوله‌ها به اشباع نظری ادامه یافت؛ مقصود از اشباع نظری مرحله‌ای است که در آن داده‌های جدیدی در ارتباط با مقوله، پدید نیاید و روابط بین مقوله‌ها برقرار و تأیید شده است. سؤالات مصاحبه از نوع پاسخ باز بوده و بر اساس ابعاد نظریه زمینه‌ای مواردی مانند مقولات (ابعاد) اصلی دارای شرایط علی شرایط علی مقوله‌هایی مربوط به شرایطی که بر مقوله محوری تأثیر می‌گذارند. شرایط علی رویدادهایی است که موقعیت‌ها، مباحث و مسائل مرتبط با پدیده را خلق و تا حدودی تشریح می‌کنند که چرا و چگونه افراد و گروه‌ها به این پدیده مبادرت می‌ورزند. در واقع، منظور از شرایط علی، رویدادها و اتفاقاتی است که بر این پدیده تأثیر گذاشته و منجر به بروز آن می‌شوند. شرایط واسطه‌ای (مقوله محوری یک صورت ذهنی از پدیده‌ای که اساس فرایند است. یک صورت ذهنی از پدیده‌ای است که اساس فرایند پژوهش است)، شرایط زمینه‌ای (شرایط زمینه‌ای، شرایطی است که راهبردها و اقدامات تحت آن، به اداره پدیده می‌پردازند)، شرایط مداخله‌گر (شرایط مداخله‌گر، شرایط وسیع و عامی همچون فرهنگ، فضا و غیره است که به‌عنوان تسهیلگر یا محدودکننده راهبردها عمل می‌کند. این شرایط، اجرای راهبردها را تسهیل و تسریع کرده و به‌عنوان یک مانع، دچار تأخیر می‌نمایند)، راهکارها (کنش‌ها یا برهم‌کنش‌های خاصی که از پدیده محوری منتج می‌شود. راهبردها و اقدامات، طرح‌ها و کنش‌هایی‌اند که به طراحی مدل کمک می‌نمایند.) و پیامدها (پیامدها

شامل خروجی‌های تأثیرگذار مشهود و نامشهودی است که در اثر طراحی مدل برند مکان مبتنی بر حس تعلق به برند در جامعه ایجاد می‌گردد و خروجی‌های حاصل از استخدام راهبردها هستند). را مورد کاوش قرار می‌داد تا از زبان مصاحبه‌شوندگان پدیده روشن شود. مصاحبه‌ها، ضبط و سپس پیاده شد. داده‌ها از طریق فرایند کدگذاری و مبتنی بر طرح نظام‌دار نظریه داده‌بنیاد تحلیل شدند. در طی کدگذاری، متن مصاحبه‌های پیاده شده با استفاده کدهای زنده علامت‌گذاری و ایده‌های تکراری شناخته شده. مفاهیم شامل کلمه‌ها و عبارت‌هایی بود که تجربه‌های مصاحبه‌شوندگان و ایده‌های آنها را در خصوص موضوع پژوهش منعکس می‌نمود. کدگذاری و بررسی مفاهیم تکرار شده تا رسیدن به اشباع، وقتی هیچ موضوع جدید نمی‌توان در داده‌های خام یافت، ادامه یافت. در کدگذاری انتخابی، نظریه پژوهش در باره رویکرد موضوع پژوهش روایت شده است. کدگذاری انتخابی، بیانی از فرایند پژوهش و سیر داستان پژوهش می‌دهد. در طی تحلیل، چندین بار متن پیاده شده مصاحبه‌ها برای یافتن مدلی جدید یا اصلاح مدل قبلی مورد بازنگری قرار گرفت. همچنین بر اساس معیارهای ارائه شده توسط کرسول برای حصول اطمینان از روایی پژوهش اقدامات زیر انجام شد (کرسول و میلر، ۲۰۰۰) تطبیق توسط اعضاء ۳ نفر از مصاحبه‌شوندگان گزارش نهایی مرحله نخست فرآیند تحلیل و مقوله‌های به دست آمده را بازبینی کردند. پیشنهادهای آنها در کدگذاری‌های باز و محوری اعمال شد. همچنین از دیدگاه هدف کاربردی و از نظر ماهیت و روش توصیفی - پیمایشی از نوع همبستگی و هم چنین از لحاظ روش نیز میدانی و از لحاظ جمع‌آوری چارچوب نظری و پیشینه پژوهش از نوع قیاسی و کتابخانه‌ای محسوب می‌شود. جمع‌آوری داده‌ها و نتیجه نهایی، برای آزمون رد یا پذیرش فرضیه از راه استقرایی و از طریق ابزار مورد استفاده برای سنجش متغیرهای تحقیق یعنی پرسش‌نامه انجام شده است. بعد از جمع‌آوری داده‌های آماری (جواب‌های پرسش‌نامه)، برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزار اندازه‌گیری پرسش‌نامه استفاده شده است. بعد از جمع‌آوری داده‌های آماری (از جواب پرسش‌نامه)، برای جمع‌بندی و محاسبات از نرم‌افزار Excel و فرضیه پژوهش از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار Smart PLS تجزیه و تحلیل شد.

مراحل فراترکیب

فراترکیب مستلزم آن است که پژوهشگر بازنگری دقیق و عمیقی را نسبت به سند مورد مطالعه انجام دهد و پژوهش‌های قبلی را با یکدیگر ترکیب کند. سندلوسکی و باروسو الگوی هفت‌مرحله‌ای را به این منظور ارائه داده‌اند: نخستین گام فراترکیب تنظیم سؤال‌های پژوهش بر مبنای چه چیزی (what) و چه (who) بر اساس ابعاد نظریه داده‌بنیاد است. در گام دوم پژوهشگر به جستجوی سیستماتیک مقالات منتشر شده در مجلات علمی مختلف و معتبر داخلی و خارجی و همچنین منابع عمومی و سایت‌های سازمان‌های معتبر خارجی و داخلی باهدف تعیین اسناد معتبر، موثق و مرتبط در بازه زمانی مناسب می‌پردازد. ابتدا کلمات کلیدی مرتبط را به صورت منفرد یا ترکیبی به فارسی و انگلیسی در بین سال‌های ۱۳۹۲ لغایت ۱۴۰۲ و برای مقالات لاتین سال‌های ۱۹۸۰ لغایت ۲۰۲۴ مورد بررسی قرار گرفت و در نهایت ۵۲ مقاله یافت شد. در گام سوم فرایند جستجو، پژوهشگر پارامترهای

مختلفی را مانند عنوان، چکیده، محتوا، جزئیات مقاله (نام نویسنده، سال) و... را در نظر گرفته و مقالاتی که با سؤال و هدف پژوهش تناسبی ندارد، حذف می‌کند؛ بنابراین، ابتدا می‌بایست تحقیقات مرتبط در مرحله قبل را با استفاده از روش امتیازدهی بر مبنای جدول (۱) شناسایی و سپس مؤلفه‌های مربوط به مقوله‌های محوری نظری داده‌بنیاد در حوزه تجدید ارزیابی ساختار دارایی‌ها مشخص گردد.

جدول ۱- ارزیابی حیاتی پژوهش‌ها

مقوله‌های نظریه داده‌بنیاد	مکان پژوهش	نوع	نویسندگان	اهداف پژوهش	منطق روش پژوهش	طرح پژوهش	نمونه‌برداری	جمع‌آوری داده‌ها	انعکاس‌پذیری	ملاحظات اخلاقی	دقت تجزیه و تحلیل	بیان تنوع و شفاف یافته‌ها	ارزش پژوهش	جمع امتیازات
				۴	۵	۵	۵	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲
پدیده اصلی	مقالات خارجی	مقاله	اول ریپستول و همکاران (۲۰۲۲)	۴	۵	۵	۵	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲
		مقاله	لی و همکاران (۲۰۱۹)	۴	۵	۵	۴	۵	۴	۴	۴	۴	۴	۴
		مقاله	تانج و همکاران (۲۰۱۷)	۴	۴	۴	۴	۵	۴	۴	۴	۵	۴	۴
		مقاله	کوه و همکاران (۲۰۱۵)	۴	۴	۴	۴	۳	۴	۴	۴	۳	۴	۳
		مقاله	تالر (۱۹۹۹)	۵	۵	۵	۴	۴	۴	۵	۵	۴	۵	۵
	مقالات داخلی	مقاله	فنما و کونس (۲۰۱۰)	۴	۳	۴	۴	۳	۴	۴	۵	۳	۴	۴
		مقاله	میرزائیان و فلاح نژاد (۱۴۰۰)	۳	۳	۲	۱	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲
		مقاله	عبدالباقی عطاءآبادی و میر لوحی (۱۳۹۸)	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۳	۳	۳
		مقاله	ولیان و همکاران (۱۳۹۷)	۴	۳	۳	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۵
		مقاله	علی پور و همکاران (۱۳۹۳)	۴	۳	۳	۳	۳	۴	۴	۳	۴	۴	۵
		مقاله	تقی نتاج و همکاران (۱۳۹۶)	۴	۴	۳	۵	۳	۴	۴	۳	۵	۴	۵
		مقاله	حاجیه‌ها و همکاران (۱۳۹۱)	۵	۴	۳	۵	۵	۵	۴	۳	۴	۴	۵
شرایط علی	مقالات خارجی	مقاله	لنک و وانگ (۲۰۰۶)	۵	۵	۴	۵	۴	۴	۵	۴	۵	۴	۴
		کتاب	گوئش (۲۰۰۹)	۵	۵	۴	۵	۵	۵	۵	۵	۴	۵	۴
		کتاب	دی آنجلو و رول (۲۰۱۳)	۵	۵	۴	۵	۵	۵	۴	۴	۵	۴	۴
		مقاله	اوتامی آدی (۲۰۱۸)	۴	۳	۳	۳	۳	۳	۴	۴	۳	۳	۳
		مقاله	حاجی هاشم و امیر حسینی (۱۳۹۸)	۵	۴	۳	۴	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۵
	مقالات داخلی	مقاله	حقیقی طلب و همکاران (۱۳۹۷)	۵	۴	۳	۴	۳	۴	۴	۴	۳	۴	۵
		مقاله	خدای پور و همکاران (۱۳۸۸)	۴	۴	۳	۴	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۴
		مقاله	منصوری و همکاران (۱۳۹۶)	۴	۴	۵	۴	۳	۴	۳	۳	۴	۵	۴

مقوله‌های نظریه داده‌بنیاد	مکان پژوهش	نوع	نویسندگان	اهداف پژوهش	منطق روش پژوهش	طرح پژوهش	نمونه‌برداری	جمع‌آوری داده‌ها	انعکاس‌پذیری	ملاحظات اخلاقی	دقت تجزیه و تحلیل	بیان تئوریک و شفاف یافته‌ها	ارزش پژوهش	جمع امتیازات	
شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر	مقالات خارجی	مقاله	مومن زاده و همکاران (۱۳۹۹)	۴	۴	۳	۴	۳	۲	۴	۴	۳	۴	۳۶	
		مقاله	ولیان و همکاران (۱۳۹۷)	۵	۴	۵	۴	۳	۴	۳	۴	۳	۵	۴۰	
		مقاله	علی پور و همکاران (۱۳۹۳)	۳	۴	۳	۴	۴	۲	۴	۳	۳	۲	۳۵	
	مقالات داخلی	مقاله	آبینزانو و همکاران (۲۰۰۹)	۵	۴	۴	۳	۳	۴	۴	۵	۴	۴	۵	۴۱
		مقاله	کوک و همکاران (۲۰۱۶)	۵	۴	۴	۴	۵	۴	۵	۵	۵	۴	۵	۴۵
		مقاله	ریکرز و ساموئلسون (۲۰۱۶)	۴	۳	۴	۳	۴	۵	۳	۳	۴	۳	۵	۳۸
		مقاله	ساهو و همکاران (۲۰۱۴)	۴	۵	۴	۴	۳	۴	۴	۳	۴	۵	۴	۴۰
		مقاله	منبعی و همکاران (۱۴۰۰)	۴	۳	۴	۴	۳	۴	۴	۳	۴	۵	۴	۳۸
		مقاله	صاحبقرانی و سجانی (۱۴۰۱)	۴	۳	۳	۴	۳	۴	۴	۴	۳	۳	۴	۳۵
راهکارها و پیشنهادها	مقالات خارجی	مقاله	والهر (۲۰۱۸)	۵	۴	۴	۳	۴	۴	۴	۴	۵	۴	۴۲	
		مقاله	آلبولیسکو و تورکو (۲۰۲۲)	۴	۵	۴	۴	۵	۴	۴	۵	۴	۴	۴	۴۳
		مقاله	باريرو (۲۰۱۸)	۴	۳	۴	۴	۳	۴	۴	۳	۴	۵	۴	۴۰

در این مرحله پس از امتیازدهی پژوهش‌ها به طبقه عالی (۴۱ تا ۵۰)، خیلی خوب (۳۱ تا ۴۰)، خوب (۲۱ تا ۳۱)، متوسط (۱۰ تا ۲۱) و ضعیف (۰ تا ۱۰) دسته بندی می‌شوند. باتوجه به نتایج مرحله ارزیابی حیاتی پژوهش‌های صورت گرفته ۲ مقاله باتوجه به نرسیدن به حداقل امتیاز پذیرش از گردونه بررسی خارج شدند. گام های بعدی به ترتیب مرحله استخراج اطلاعات و ارائه یافته‌ها و تحلیل محتوا می‌باشد. پژوهشگر به طور مداوم مقاله‌های منتخب و نهایی شده در مرحله سوم (ارزیابی حیاتی پژوهش) را به منظور تعیین مؤلفه‌های فرعی و شاخص‌های پژوهش مورد بررسی قرار می‌دهد و چک لیست اولیه‌ای بر اساس مراجع یافت شده، نام و نام خانوادگی نویسنده، سال انتشار مقاله تهیه می‌شود. در مرحله پنجم یافته‌های حاصل از مراحل قبل ارائه می‌شوند. از روش آنتروپی شانون، میزان پشتیبانی پژوهش‌های گذشته از یافته‌های این پژوهش به صورت آماری نشان داده می‌شود. در روش آنتروپی شانون ابتدا باید فراوانی هر یک از مقوله‌های شناسایی شده بر اساس تحلیل محتوا مشخص شود. ماتریس

فراوانی‌های موردنظر باید به‌هنگامی که برای این منظور از روش نرمال‌سازی خطی بهره‌گرفته‌شد. ضریب اهمیت هر مقوله باید محاسبه‌شود. که برای این منظور از رابطه $W_j = E_j / (\sum E_j)$ استفاده می‌شود. هر مقوله که دارای بار اطلاعاتی بیشتری باشد، از درجه اهمیت بیشتری برخوردار است.

جدول ۲- تعیین میزان اهمیت و تأکید پژوهش‌های گذشته بر ابعاد نظریه داده‌بنیاد

رتبه	ضریب اهمیت (wj)	محاسبه آنتروپی (Ej)	LNnij	نرمال‌سازی	فراوانی	شاخص‌ها	ابعاد
۱	۰.۱۱۲۳	۰.۲۰۵۸	۰.۲۸۵۳	۰.۱۵۰۸	۱۹	قابلیت مقایسه‌پذیری	شرایط علی
۹	۰.۰۵۰۴	۰.۰۹۲۴	۰.۱۲۸۰	۰.۰۳۹۷	۵	قانون ابزار	
۸	۰.۰۵۷۱	۰.۱۰۴۶	۰.۱۴۵۰	۰.۰۴۷۶	۶	توهم تکرار	
۵	۰.۰۷۹۲	۰.۱۴۵۱	۰.۲۰۱۱	۰.۰۷۹۴	۱۰	قابلیت به‌موقع بودن صورت‌های مالی	
۷	۰.۰۶۸۹	۰.۱۲۶۳	۰.۱۷۵۰	۰.۰۶۳۵	۸	محتوای اطلاعاتی مالی	
۲	۰.۰۸۸۲	۰.۱۶۵۰	۰.۲۲۳۹	۰.۰۹۵۲	۱۲	پایداری سود	
۶	۰.۰۷۴۲	۰.۱۳۶۰	۰.۱۸۸۵	۰.۰۷۱۴	۹	انعطاف‌پذیری در گزارشگری مالی	
۵	۰.۰۷۹۲	۰.۱۴۵۱	۰.۲۰۱۱	۰.۰۷۹۴	۱۰	کیفیت اقلام تعهدی	
۸	۰.۰۵۷۱	۰.۱۰۴۶	۰.۱۴۵۰	۰.۰۴۷۶	۶	اثر دانینگ-کروگر	
۴	۰.۰۷۹۲	۰.۱۴۵۱	۰.۲۰۱۱	۰.۰۷۹۴	۱۰	اثر حقیقت‌واهی	
۲	۰.۰۹۹۸	۰.۱۸۲۸	۰.۲۵۳۴	۰.۱۱۹۰	۱۵	اثراعتبار دهی ذهنی	
۹	۰.۰۵۰۴	۰.۰۹۲۴	۰.۱۲۸۰	۰.۰۳۹۷	۵	فروپاشی انگاری	
۷	۰.۰۶۸۹	۰.۱۲۶۳	۰.۱۷۵۰	۰.۰۶۳۵	۸	فرینه نوسان سود عملیاتی	
۱۰	۰.۰۳۵۰	۰.۰۶۴۲	۰.۰۸۹۰	۰.۰۲۳۸	۳	اثر گالاتنا	
۱	۰.۳۳۵۶	۰.۲۶۵۴	۰.۳۶۷۹	۰.۳۶۵۹	۱۵	کد گذاری	مقوله اصلی
۲	۰.۳۳۲۲	۰.۲۶۲۷	۰.۳۶۴۲	۰.۳۱۷۱	۱۳	طبقه‌بندی	
۲	۰.۳۳۲۲	۰.۲۶۲۷	۰.۳۶۴۲	۰.۳۱۷۱	۱۳	ارزشیابی	
۱	۰.۲۵۵۲	۰.۲۵۴۶	۰.۳۵۳۰	۰.۲۶۸۳	۱۱	متغیرهای جمعیت‌شناختی	شرایط زمینه‌ای
۳	۰.۲۴۰۷	۰.۲۴۰۱	۰.۳۳۲۹	۰.۲۱۹۵	۹	عقلانیت محدود	
۲	۰.۲۴۸۸	۰.۲۴۸۲	۰.۳۴۴۱	۰.۲۴۳۹	۱۰	تعلقات اجتماعی	
۱	۰.۲۵۵۲	۰.۲۵۴۶	۰.۳۵۳۰	۰.۲۶۸۳	۱۱	اثر ابهام	عوامل واسطه‌ای
۳	۰.۱۸۹۳	۰.۲۱۳۸	۰.۲۹۶۴	۰.۱۶۳۹	۱۰	اثر دفع	
۱	۰.۲۲۷۳	۰.۲۵۶۸	۰.۳۵۶۱	۰.۲۷۸۷	۱۷	فرینه همبستگی تغییر نقد عملیاتی	
۲	۰.۲۲۴۱	۰.۲۵۳۲	۰.۳۵۱۰	۰.۲۶۲۳	۱۶	زبان‌گریزی	
۴	۰.۱۷۰۱	۰.۱۹۲۲	۰.۲۶۶۴	۰.۱۳۱۱	۸	فرینه مطلق تعدیل سنواتی	
۳	۰.۱۸۹۳	۰.۲۱۳۸	۰.۲۹۶۴	۰.۱۶۳۹	۱۰	اثر شبه اطمینان	

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود با توجه به پایین بودن ضریب اهمیت اثر گالاتنا در بعد شرایط علی (کمتر از ۵ درصد) لذا شاخص مزبور به دلیل بی اهمیت بودن در پژوهش‌های گذشته از پژوهش کنار گذاشته شد. در آخرین گام از مرحله فراترکیب جهت ارزیابی پایایی، نتایج در اختیار یکی از خبرگان قرار گرفته است. تا به وسیله شاخص کاپا پایایی کدهای استخراجی مورد بررسی قرار گیرد. جدول (۳) معرف جدول توافقی میان کدینگ یکی از خبرگان و نگارنده در خصوص یکی از متون است.

جدول ۳ - محاسبه ضریب توافق کاپا برای کدگذاری مقوله‌ها

سطح اهمیت	آماره آزمون T ^b	انحراف استاندارد	مقدار	ضریب توافق کاپا
۰/۰۰۰	۴/۳۶۹	۰/۱۵۳	۰/۶۹۳	تعداد
			۱۳	

منبع: یافته‌های پژوهشگر

باتوجه به سطح معناداری کمتر از ۵ درصد و مقدار ضریب کاپا (۰/۶۹۳)، پایایی کدهای استخراجی مورد پذیرش قرار می‌گیرد. لازم به یادآوری است که پژوهشگران بر این باورند چنانچه ضریب توافق کاپا، بالاتر از ۰/۶ باشد از مقدار خوبی برخوردار است. همچنین ضریب معناداری کمتر از ۰/۰۵ گویای وجود رابطه کدگذاری میان دو سند بررسی شده است.

جمع‌آوری اطلاعات از طریق مصاحبه

باتوجه به اینکه در نظریه داده‌بنیاد پژوهشگر می‌تواند از تمام ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات استفاده نماید بدین منظور پس از پایان مراحل فراترکیب و تعیین مؤلفه‌ها و شاخص‌ها به منظور جامع‌تر شدن اطلاعات در خصوص مؤلفه‌ها و شاخص‌های حوزه مورد پژوهش، اقدام به مصاحبه از خبرگان دانشگاهی گردید. براین اساس تعداد نمونه‌های انتخاب شده برابر ۱۵ نفر بوده که همگی آن‌ها عضو هیئت علمی دانشگاه‌ها هستند. با انجام این تعداد مصاحبه، تشخیص محقق این بوده است که اطلاعات گردآوری شده به نقطه اشباع رسیده و نیازی به انجام مصاحبه‌های بیشتر نیست. در انتخاب این تعداد نمونه، مسائلی چون زمان، در دسترس بودن مصاحبه‌شوندگان و میزان همکاری آن‌ها مورد توجه بوده است. جدول (۳) نتایج عملیات مرحله ساخت طبقات اصلی نظریه بعد از شناسایی مقولات سطح اول و دوم را نشان می‌دهد.

ابعاد نظریه داده‌بنیاد	مقوله سطح دوم	مقوله سطح اول
شرایط علی	ارزش‌گذاری صحیح دارایی‌ها	مقایسه‌پذیری
		به‌موقع بودن صورت‌های مالی
		انعطاف‌پذیری گزارشگری مالی
	ساختار مؤثر دارایی‌ها	پایداری سود

ابعاد نظریه داده‌بنیاد	مقوله سطح دوم	مقوله سطح اول	
توهم تکرار یا پدیده بادر-مینهوف	تعدیل سنواتی	کیفیت اقلام تعهدی	
		محتوای اطلاعات مالی	
		انتخاب اثر بخش دارایی‌ها	
		اثر پس زنی	
	سوگیری خودمحوری	سوگیری خودمحوری	تصدیق ارزش دارایی‌ها
			تناسب بخشی بین دارایی‌ها
			سوگیری انتظار مشاهده گر
			توهم کنترل
	سوگیری حقیقت	سوگیری حقیقت	توهم اعتبار نظر
			اثر دانینگ-کروگر
			اثر بیش اطمینانی
			سوگیری اعتقادی
ناهنجاری روان‌شناختی	ناهنجاری روان‌شناختی	اثر حقیقت واهی	
		اثر قالب بندی	
		اعتباردهی ذهنی	
		فرورپاشی انگاری	
عوامل زمینه‌ای	مشخصات جمعیت‌شناختی	سوگیری مایوپیا یا کوتاه‌بینی	
		سوگیری جمع‌آوری اطلاعات	
		میزان سن افراد	
	عوامل احساسی و تعلقات اجتماعی	عوامل احساسی و تعلقات اجتماعی	عامل جنسیت
			میزان تحصیلات
			احتمال اتکا به قیاس به دلیل تجربه زیاد
	عدم تقارن اطلاعاتی	عدم تقارن اطلاعاتی	توجه‌گزینی به داده‌های علمی موجود
			برچسب‌گذاری بر روی باورها
			ضعیف‌بودن قوه داوری انسان
	عقلانیت محدود	عقلانیت محدود	اعتماد به اطلاعات در دسترس
			تناقض در اطلاعات دریافتی
			نداشتن اطلاعات کافی
تئوری انتظارات	تئوری انتظارات	افزایش حجم اطلاعات	
		نفع شخصی	
		محدودیت زمانی	
		گسترده‌گی مسئله	
		اثر ابهام	
		اثر دفع	
		ریسک‌گریزی	

ابعاد نظریه داده‌بنیاد	مقوله سطح دوم	مقوله سطح اول
عوامل واسطه‌ای	عوامل سازمانی	زبان گریزی
		اثر شبه اطمینان
		سوگیری وضعیت موجود
	عوامل محیطی	آموزش
		انتخاب مدیران اجرایی
		فرهنگ
	استفاده از میان‌برهای ذهنی	مشوق‌های نادرست
		تفکر سیلویی
		فضای بی‌اعتمادی
		پیچیدگی محیطی
عوامل فرهنگی	شرایط ابهام	
	قاعده سرانگشتی	
	قاعده اکتشافی همانندی یا معرف	
	توافق کاذب	
	خود میان‌بینی	
راهکارها	طرز فکر پویا	افق زمانی
		تحمل ابهام
		جبر باوری
	تفکر انتقادی	عادت به سرمایه‌گذاری
		نظام ارزشی
تعاملات اجتماعی	تفکر انتقادی	انجام کار گروهی
		بررسی فرضیه‌های جایگزین
		تکنیک‌های مدیریت جلسات در کار گروهی
		شناسایی منابع دریافت اطلاعات و به چالش کشیدن آن
		افزایش انطباق‌پذیری با واقعیت
	آگاهی و شناخت	در نظر گرفتن کل فرایند تصمیم
		بالا بردن روحیه انتقادپذیری
		یادآوری دلایل اولیه تصمیم‌گیری در حوزه خاص
		بررسی میزان تأثیرگذاری دیگران بر تصمیمات خود
		پرسشگری مداوم درباره باورها و اعتقاداتمان
آگاهی و شناخت	تفکر انتقادی	تنوع در زندگی فردی
		استفاده از نظر کارشناسان حوزه موردنظر
	آگاهی و شناخت	استفاده از فناوری‌های جدید و امکانات موجود در اینترنت
		پرهیز از شتاب‌زدگی در تصمیم‌گیری
		اختصاص زمان بیشتری صرف تحقیق
آگاهی و شناخت	استقبال از منابع دریافت اطلاعات جدید	

مقاله سطح اول	مقاله سطح دوم	ابعاد نظریه داده‌بنیاد
آگاهی بیشتر از سوگیری شناختی و انواع آن		
خودشناسی		
توان مدیریت زندگی روزمره	افزایش توانایی‌های فردی	پیامدها
تقویت آزاداندیشی		
افزایش درک ارتباط بین‌نسلی		
درک بهتر اخبار و اطلاعات	بهینه‌سازی فرایند تصمیم	
خطای کمتر در تحلیل اطلاعات		
کاهش قضاوت و واکنش غلط		
جلوگیری از دست‌دادن اطلاعات بااهمیت	کاهش پیامدهای روانی	
جلوگیری از آسیب پذیری شدید پس از شکست		
کاهش اثر خلق‌وخو در تصمیم‌گیری‌ها		
ارزیابی واقع بینانه از عملکرد شخص	کدگذاری	
قالب بندی		
ترکیب نتایج	طبقه‌بندی	
طبقه‌بندی دارای جاری		
طبقه‌بندی درآمد جاری		
طبقه‌بندی درآمد آتی		
بودجه بندی ذهنی	ارزشیابی	
-		

روایی و پایایی در بخش مصاحبه پژوهش

روایی

در دیدگاه سرمد و همکاران (۱۳۸۷)، مفهوم روایی به این سؤال پاسخ می‌دهد که ابزار اندازه‌گیری تا چه حد خصیصه‌ی موردنظر را می‌سنجد. بدون آگاهی از اعتبار اندازه‌گیری نمی‌توان به دقت داده‌های حاصل از آن اطمینان داشت. ابزار اندازه‌گیری ممکن است برای اندازه‌گیری یک ویژگی اعتبار داشته باشد در حالیکه برای اندازه‌گیری همان ویژگی در جامعه دیگر هیچ اعتباری نداشته باشد. در این پژوهش، تعیین روایی ابزار اندازه‌گیری با استفاده از رویکرد قضاوت خبرگان در مورد روایی صورتی و محتوایی بر اساس نظر ۵ نفر از خبرگان دانشگاهی انجام گردیده است (طیف امتیاز دهی از حداقل ۱ تا حداکثر ۵ بوده است) نتایج این تحلیل در جدول شماره ۴ ارائه شده است.

جدول ۴- روایی صوری و محتوای پروتکل مصاحبه

خبره ۵	خبره ۴	خبره ۳	خبره ۲	خبره ۱	
۵	۴	۴	۵	۴	انشاء سوالات و گویه‌ها
۴	۴	۴	۴	۵	انطباق گویه‌ها با مدل مقدماتی
۴	۳	۵	۳	۴	انطباق گویه‌ها با محورهای تحقیق
۴	۴	۵	۵	۴	کفایت سوالات یا گویه‌ها برای پوشش دادن به اهداف تحقیق
۴.۲۰	۳.۶۰	۴.۵۰	۴.۲۵	۴.۲۵	میانگین امتیازات
۴.۱۵					میانگین
۰.۸۲					روایی

ضریب روایی صوری و محتوای ابزار گردآوری داده‌ها در بخش مصاحبه، برابر با ۸۲ درصد محاسبه گردید. این مقدار از نظر چین (۲۰۰۱)، مقدار مطلوبی می‌باشد (چین، ۲۰۰۱). از اینرو روایی ابزار مورد پشتیبانی قرار می‌گیرد.

پایایی (قابلیت اعتماد) مصاحبه

ابتدا از یک همکار پژوهشی که در زمینه کدگذاری داده‌های کیفی و نوآوری، دارای تجربه بود، درخواست شد تا در پژوهش مشارکت کند؛ از بین نتایج مصاحبه، چهار مصاحبه اول، پنجم و سیزدهم و پانزدهم انتخاب گردیده و به طور جداگانه توسط دو کدگذار (پژوهش‌گر و همکار پژوهشی) کدگذاری گردیدند. در هر کدام از مصاحبه‌ها، کدهایی که در نظر دو نفر با هم مشابه هستند با عنوان «توافق» و کدهای غیرمشابه با عنوان «عدم توافق» مشخص می‌شوند. سپس محقق به همراه این همکار پژوهش، تعداد چهار مصاحبه را کدگذاری کرده و درصد توافق درون موضوعی که به‌عنوان شاخص پایایی تحلیل به کار می‌رود، با استفاده از فرمول زیر محاسبه شد:

$$100 * (\text{تعداد کل کدها}) / (\text{تعداد توافقات} * 2) = \text{درصد توافق درون موضوعی}$$

نتایج این بررسی در جدول ۵ ارائه گردیده است.

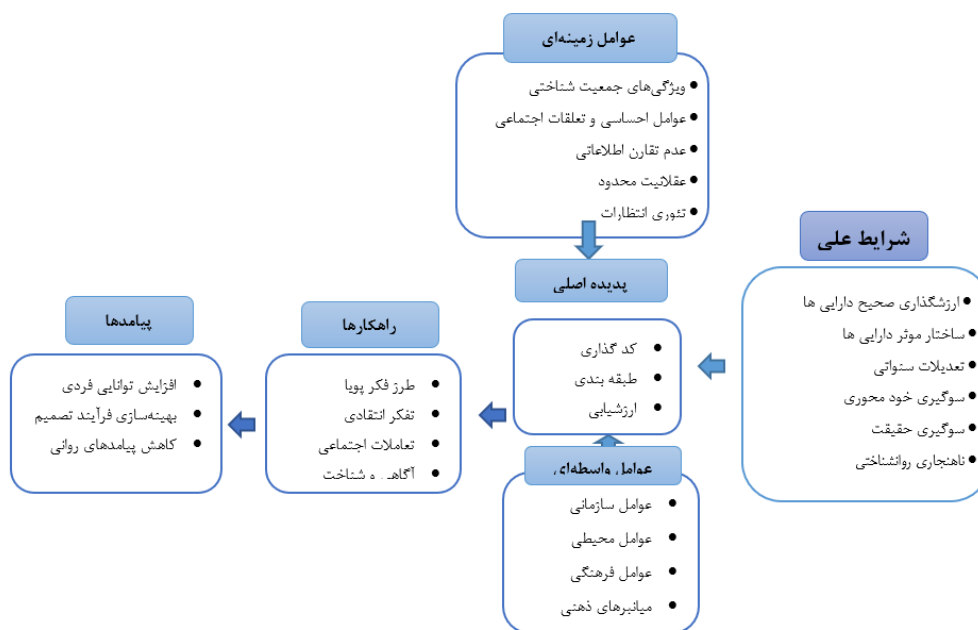
بر اساس این بررسی، مقدار ضریب پایایی برای ابزار گردآوری داده‌ها در بخش کیفی (پروتکل مصاحبه) در این مطالعه، برابر با ۰/۷۵ می‌باشد. که از نظر پژوهشگران به‌عنوان درصد مطلوب پایایی در نظر گرفته می‌شود. عموماً ضریب پایایی بالای ۶۰ درصد، مقدار مطلوبی برای ارزیابی این ویژگی فنی ابزار گردآوری داده در نظر گرفته می‌شود (استراس و کوربین، ۱۹۹۸).

جدول ۵: ارزیابی پایایی پروتکل مصاحبه

ضریب پایایی	مصاحبه منتخب
۰.۸۱	مصاحبه اول منتخب شده
۰.۷۲	مصاحبه پنجم منتخب شده
۰.۷۳	مصاحبه سیزدهم منتخب شده
۰.۷۵	مصاحبه پانزدهم منتخب شده
۰.۷۵	مجموع

بخش کمی

پس از جمع آوری اطلاعات از دو روش فراترکیب و مصاحبه و انجام کدگذاری محوری و انتخابی مدل خلاصه فرایندی ذیل استخراج و آزمون شد.

جامعه‌آماری این پژوهش، مدیران، حسابرسان، مشاوران، کارشناسان ارشد مالی و حسابداران شاغل در شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی و بخش خصوصی می‌باشد. با توجه به اینکه جامعه‌آماری در این پژوهش نامحدود است، لذا برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران با فرض جامعه آماری نامعلوم و به شرح زیر استفاده خواهد شد:

$$n = \frac{Z_{\alpha/2}^2 p(1-p)}{d^2}$$

در رابطه فوق:

$$\begin{aligned} n &= \text{حجم نمونه} \\ Z_{\alpha/2}^2 &= \text{مقدار نرمال استاندارد یعنی عدد } 1/96 \\ p &= \text{نسبت موفقیت که برابر است با } 0/5 \\ d^2 &= \text{خطای برآوردی نمونه که برابر است با } 5 \text{ درصد.} \end{aligned}$$

باتوجه به رابطه فوق، تعداد نمونه آماری ۳۸۴ نفر می‌باشد که جهت افزایش اعتبار تحقیق، تعداد پرسشنامه میان حسابداران به صورت تصادفی توزیع گردید که در نهایت ۳۰۲ پرسشنامه برگشت شد. نتایج اطلاعات جمعیت‌شناختی نمونه جامعه آماری در جدول (۶) ارائه شده است. نتایج حاکی از آن است که ۷۳ درصد نمونه موردنظر را مردان و ۲۷ درصد زنان تشکیل می‌دهند. و همچنین کل نمونه دارای مدرک کارشناسی ارشد به بالا می‌باشند، همچنین ۶۱ درصد فعالیت کاری نمونه پژوهش از بخش مدیران مالی و معاونین مالی تشکیل می‌شود. همچنین ۷۸ درصد نمونه در رشته حسابداری فارغ التحصیل شده یا در مقطع دکتری مشغول تحصیل می‌باشند.

جدول ۶- اطلاعات جمعیت‌شناختی نمونه

متغیر	موارد	تعداد	درصد	متغیر	موارد	تعداد	درصد
جنسیت	مرد	۲۲۰	۷۳	شغل	مدیر مالی	۱۴۵	۴۸
	زن	۸۲	۲۷		معاونت مالی	۳۹	۱۳
تحصیلات	کارشناس ارشد	۱۴۲	۴۷	تجربه کاری	مشاور/کارشناس ارشد مالی	۱۱۸	۳۹
	دانشجوی دکتری	۱۳۶	۴۵		کمتر از ۱۰ سال	۶۳	۲۱
دکتری	۲۴	۸	بین ۱۱ تا ۲۰ سال		۱۹۱	۶۳	
رشته دانشگاهی	حسابداری	۲۳۵	۷۸	بیش از ۲۰ سال	۴۸	۱۶	
	مدیریت مالی	۵۴	۱۸				
	اقتصاد	۱۳	۴				

منبع: محاسبات پژوهشگر

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اول پژوهش: سوگیری‌های شناختی (شرایط علی) بر تجدید ارزیابی ساختار دارایی‌ها تأثیر معناداری دارد.
فرضیه دوم پژوهش: شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر بر تجدید ارزیابی ساختار دارایی‌ها تأثیر معناداری دارد.

فرضیه سوم پژوهش: شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر بر رابطه بین شرایط علی و تجدید ارزیابی ساختار دارایی‌ها تأثیر معناداری دارد.

فرضیه چهارم پژوهش: تجدید ارزیابی ساختار دارایی‌ها بر راهبردها تأثیر معناداری دارد.

فرضیه پنجم: راهبردها بر پیامدها تأثیر معناداری دارد.

در گام بعدی تحلیل به‌منظور تبیین مولفه‌های پژوهش در جامعه هدف، اقدام به انجام تحلیل‌ها بر اساس برازش مطلوبیت مدل تحت تحلیل حداقل مربعات جزئی (PLS) از طریق نرم‌افزار Smart pls می‌شود.

آزمون‌های تناسب داده‌ها در تحلیل عاملی

در انجام تحلیل عاملی، ابتدا باید از اطمینان حاصل شود که آیا می‌توان داده‌های را تقلیل، و به چند عامل پنهانی کاهش داد یا خیر؟ که برای این مقصود از دو آزمون کیزر-میر-اولکین و بارتلت استفاده شده است. در جدول ۷ نتایج آزمون ارائه شده است.

جدول ۷- نتایج آزمون تناسب داده‌ها

معناداری	درجه آزادی	آماره	نوع آزمون	آماره	نوع آزمون
<۰/۰۰۰	۳۵۷۰	۵۲۸۷۳/۰۲۹	آزمون کورویت بارتلت	۰/۸۹۴	آزمون کیزر

منبع: محاسبات پژوهشگر

باتوجه به اینکه مقادیر آماره آزمون کیزر بالاتر از ۷۰ درصد می‌باشد؛ بنابراین تناسب داده‌های برای انجام تحلیل عاملی مورد تأیید قرار گرفت. همچنین باتوجه به معنادار بودن آزمون کورویت بارتلت می‌توان دریافت که ماتریس همبستگی همانی نیست و بین متغیرها همبستگی وجود دارد و امکان انجام تحلیل عاملی وجود دارد.

روایی و پایایی پرسش‌نامه

از آنجا که در پژوهش حاضر، پرسش‌نامه بهترین ابزار جمع‌آوری اطلاعات و اندازه‌گیری متغیرها می‌باشد. بنابراین سنجش و اندازه‌گیری روایی پرسش‌نامه نیز از اهمیت خاصی برخوردار است. زیرا روایی پژوهش نیز میزان سازگاری پرسش‌نامه را با اهداف پژوهش نشان می‌دهد. در این پژوهش به‌منظور تعیین اعتبار ابزار اندازه‌گیری از دو روش اعتبار محتوا و اعتبار سازه بهره گرفته شده است. ضریب نسبی (CVI) و شاخص روایی محتوایی (CVR) لاوشی (۱۹۷۵) دو ابزار تعیین اعتبار محتوا به شکل کمی است. در این روش با ارسال پرسش‌نامه برای ۱۵ خبره دانشگاهی از آن‌ها درخواست شد تا بازخورد لازم را در ارتباط با پرسش‌نامه ارائه دهند. در این پرسش‌نامه از آن‌ها خواسته می‌شود که نظر خود را درباره هر آیتم در مقیاس قضاوتی که تعیین شده است لحاظ نمایند. پاسخ اعضا در سه کد (ضروری، مفید اما غیرضروری و غیرضروری) طبقه‌بندی می‌شوند. آرای اعضای گروه از طریق فرمول زیر کمی‌سازی می‌شوند:

ارائه الگوی تجزید ارزیابی ساختار دارایی‌ها از طریق معادلات ساختاری / اصغر قمی و همکاران

سازه اصلی	مؤلفه	گویه	شاخص	CVR	CVI	بارهای عاملی		پایایی مؤلفه‌ها			پایایی سازه اصلی						
						مرتب اول	مرتب دوم	AVE	C.R	مؤلفه کرونباخ	AVE	C.R	آلفای کرونباخ				
شرایط علی	سوگیری لنگر انداختن	Q64	قابلیت مقایسه پذیری	٪۷۳/۳۳	۱	۰/۸۲۳	۰/۶۵۳	۰/۷۳۲	۰/۸۹۱	۰/۸۱۷	۰/۷۹۴	۰/۸۲۶	۰/۵۴۱				
		Q66	قانون ابزار	٪۶۰	۱	۰/۹۰۲	۰/۶۵۳	۰/۷۳۲	۰/۸۹۱	۰/۸۱۷							
		Q67	استراتژیک ساختارمند دارایی‌ها	٪۶۰	۱	۰/۸۴۰	۰/۶۵۳	۰/۷۳۲	۰/۸۹۱	۰/۸۱۷							
	سوگیری دسترس پذیری	Q59	قابلیت به موقع بودن	٪۸۶/۶۷	۱	۰/۵۵۰	۰/۶۰۶	۰/۵۸۹	۰/۸۷۵	۰/۸۱۷							
		Q68	توهم تکرار یا پدیده بادر - مینهوف	٪۷۳/۳۳	۱	۰/۷۳۵	۰/۶۰۶	۰/۵۸۹	۰/۸۷۵	۰/۸۱۷							
		Q69	سوگیری آکام یا تصمیم بدیهی	٪۶۰	۱	۰/۸۲۸	۰/۶۰۶	۰/۵۸۹	۰/۸۷۵	۰/۸۱۷							
		Q71	محتوای اطلاعات مالی	٪۶۰	۱	۰/۸۵۶	۰/۶۰۶	۰/۵۸۹	۰/۸۷۵	۰/۸۱۷							
		Q72	پایداری سود	٪۷۳/۳۳	۱	۰/۸۲۶	۰/۶۰۶	۰/۵۸۹	۰/۸۷۵	۰/۸۱۷							
	سوگیری تأیید	Q51	اثر پس زنی	٪۶۰	۱	۰/۵۶۶	۰/۵۵۹	۰/۵۹۹	۰/۸۵۴	۰/۷۷۳							
		Q73	انعطاف پذیری در گزارشگری	٪۷۳/۳۳	۱	۰/۸۲۰	۰/۵۵۹	۰/۵۹۹	۰/۸۵۴	۰/۷۷۳							
		Q74	کیفیت اقلام تعهدی	٪۶۰	۱	۰/۸۲۶	۰/۵۵۹	۰/۵۹۹	۰/۸۵۴	۰/۷۷۳							
		Q75	اثر حقیقت واهی	٪۶۰	۱	۰/۸۴۹	۰/۵۵۹	۰/۵۹۹	۰/۸۵۴	۰/۷۷۳							
	سوگیری خودمحوری	Q52	اثر اعتباردهی ذهنی	٪۶۰	۱	۰/۸۵۶	۰/۴۰۷	۰/۷۰	۰/۹۰۳	۰/۸۵۷							
		Q53	فروپاشی انگاری	٪۷۳/۳۳	۱	۰/۷۹۷	۰/۴۰۷	۰/۷۰	۰/۹۰۳	۰/۸۵۷							
		Q55	اثر دانینگ - کروگر	٪۸۶/۶۷	۱	۰/۸۹۰	۰/۴۰۷	۰/۷۰	۰/۹۰۳	۰/۸۵۷							
		Q56	قرینه نوسان سود عملیاتی	٪۸۶/۶۷	۱	۰/۸۰۱	۰/۴۰۷	۰/۷۰	۰/۹۰۳	۰/۸۵۷							
	سوگیری حقیقت	Q57	سوگیری اعتقادی	٪۷۳/۳۳	۱	۰/۷۷۴	۰/۵۹۲	۰/۵۹۲	۰/۸۵۳	۰/۷۷۳							
		Q58	اثر گالاتنا	٪۶۰	۱	۰/۸۰۰	۰/۵۹۲	۰/۵۹۲	۰/۸۵۳	۰/۷۷۳							
		Q60	اثر قالب بندی	٪۶۰	۱	۰/۷۷۸	۰/۵۹۲	۰/۵۹۲	۰/۸۵۳	۰/۷۷۳							
		Q71	سوگیری مایویا یا کوتاه بینی	٪۶۲	۱	۰/۷۷۲	۰/۵۹۲	۰/۵۹۲	۰/۸۵۳	۰/۷۷۳							
	ناهمجاری روان شناختی	Q70	سوگیری جمع آوری اطلاعات	٪۸۶/۶۷	۱	۰/۷۲۳	۰/۶۳۴	۰/۸۰۱	۰/۹۲۳	۰/۸۷۶							
		Q61	فروپاشی انگاری	٪۷۳/۳۳	۱	۰/۸۸۱	۰/۶۳۴	۰/۸۰۱	۰/۹۲۳	۰/۸۷۶							
		Q62	سوگیری مایویا یا کوتاه بینی	٪۶۰	۱	۰/۸۹۷	۰/۶۳۴	۰/۸۰۱	۰/۹۲۳	۰/۸۷۶							
	تجزید ارزیابی ساختار دارایی‌ها	طبقه بندی	Q22	من تمایل دارم به طور منظم در سپرده‌های ثابت پول پس انداز کنم	٪۷۳/۳۳	۱	۰/۵۵۲	۰/۷۹۷	۰/۵۰۶	۰/۸۸۸				۰/۸۶۴	۰/۷۶۶	۰/۸۹۵	۰/۸۱۰
			Q23	هرگونه هزینه جدید در خریدها یا سرگرمی‌ها فقط در صورت افزایش حقوق یا درآمد دیگر صورت می‌گیرد	٪۶۰	۱	۰/۶۳۷	۰/۷۹۷	۰/۵۰۶	۰/۸۸۸				۰/۸۶۴			
			Q24	من پولی را که برای سرمایه‌گذاری در آینده نگه داشته می‌شود، خرج نمی‌کنم	٪۷۳/۳۳	۱	۰/۴۷۹	۰/۷۹۷	۰/۵۰۶	۰/۸۸۸				۰/۸۶۴			
			Q25	من همیشه هزینه‌ای را که از محل سود غیرمنتظره پرداخت می‌شود را محاسبه نمی‌کنم	٪۶۰	۱	۰/۶۹۴	۰/۷۹۷	۰/۵۰۶	۰/۸۸۸				۰/۸۶۴			
			Q34	من همیشه درآمدم را به چندین حساب اختصاص می‌دهم	٪۶۰	۱	۰/۸۱۹	۰/۷۹۷	۰/۵۰۶	۰/۸۸۸				۰/۸۶۴			

							۰/۹۱۱	۱	%۸۶/۶۷	نداشتن اطلاعات کافی	Q78	میان‌برها ی دهی	عوامل احساسی و تعلقات									
							۰/۸۹۷	%۹۳/۳۳	%۸۶/۶۷	خود میان بینی	Q85											
							۰/۹۳۵	۱	%۷۳/۳۳	قاعده اکتشافی همانندی	Q87											
							۰/۹۱۹	۱	%۶۰	قاعده سرانگشتی	Q88											
							۰/۷۳۹	%۸۶/۶۷	%۶۰	توجه‌گزینی به داده‌های علمی موجود	Q131											
							۰/۷۸۶	۱	%۸۶/۶۷	برچسب‌گذاری بر روی باورها	Q132											
							۰/۸۵۴	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	ضعیف‌بودن قوه داوری انسان	Q133											
							۰/۸۳۴	%۸۶/۶۷	%۶۰	تنوع در زندگی فردی	Q113											
							۰/۸۵۹	%۹۳/۳۳	%۶۰	استفاده از نظر کارشناسان حوزه موردنظر	Q114											
							۰/۸۷۷	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	استفاده از فناوری‌های جدید و امکانات موجود در اینترنت	Q115											
							۰/۷۱۸	%۹۳/۳۳	%۶۰	پرهیز از شتاب‌زدگی در تصمیم‌گیری	Q116											
																۰/۹۱۳	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	اختصاص زمان بیشتری صرف تحقیق	Q110	تعلقات اجتماعی	آگاهی و شناخت
۰/۸۹۴	%۸۶/۶۷	%۶۰	استقبال از منابع دریافت اطلاعات جدید	Q111																		
۰/۷۷۷	%۹۳/۳۳	%۶۰	آگاهی بیشتر از سوگیری شناختی و انواع آن	Q112																		
۰/۵۶۴	۱	%۶۰	بالابردن روحیه انتقادپذیری	Q121																		
۰/۷۹۹	۱	%۷۳/۳۳	یادآوری دلایل اولیه تصمیم‌گیری در حوزه خاص	Q122																		
۰/۸۷۷	۱	%۸۶/۶۷	بررسی میزان تأثیرگذاری دیگران بر تصمیمات خود	Q123																		
۰/۸۸۰	%۹۳/۳۳	%۸۶/۶۷	پرسشگری مداوم درباره باورها و اعتقاداتمان	Q124																		
۰/۸۶۵	۱	%۷۳/۳۳	انجام کارگروهی	Q126																		
۰/۸۲۸	۱	%۸۶/۶۷	بررسی فرضیه‌های جایگزین	Q127																		
۰/۷۸۴	%۹۳/۳۳	%۸۶/۶۷	تکنیک‌های مدیریت جلسات در کارگروهی	Q128																		
۰/۸۲۷	۱	%۷۳/۳۳	شناسایی منابع دریافت اطلاعات و به چالش کشیدن آن	Q129																		
۰/۸۱۲	۱	%۶۰	افزایش انطباق‌پذیری با واقعیت	Q130																		
۰/۸۵۴	%۸۶/۶۷	%۶۰	در نظر گرفتن کل فرایند تصمیم	Q125																		
							۰/۶۵۱	۱	%۸۶/۶۷	خودشناسی	Q104	راهبردها	تفکر انتقادی									
							۰/۶۸۸	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	توان مدیریت منابع مالی	Q105											
							۰/۸۱۴	%۸۶/۶۷	%۶۰	تقویت آزاداندیشی	Q106											
							۰/۸۳۹	%۹۳/۳۳	%۶۰	افزایش درک ارتباط بین‌نسلی	Q109											
							۰/۸۳۸	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	درک بهتر اخبار و اطلاعات	Q117											
							۰/۸۵۰	%۹۳/۳۳	%۶۰	خطای کمتر در تحلیل اطلاعات	Q118											
							۰/۸۳۲	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	کاهش قضاوت و واکنش غلط	Q119											
							۰/۸۲۳	%۸۶/۶۷	%۶۰	جلوگیری از دست‌دادن اطلاعات بااهمیت	Q120											
							۰/۷۹۰	%۹۳/۳۳	%۶۰	جلوگیری از آسیب‌پذیری شدید پس از شکست	Q100											
																۰/۷۵۶	۱	%۸۶/۶۷	خودشناسی	Q104	پیامدها	عوامل واسطه‌ای
																۰/۶۸۸	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	توان مدیریت منابع مالی	Q105		
																۰/۸۱۴	%۸۶/۶۷	%۶۰	تقویت آزاداندیشی	Q106		
۰/۸۳۹	%۹۳/۳۳	%۶۰	افزایش درک ارتباط بین‌نسلی	Q109																		
۰/۸۳۸	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	درک بهتر اخبار و اطلاعات	Q117																		
۰/۸۵۰	%۹۳/۳۳	%۶۰	خطای کمتر در تحلیل اطلاعات	Q118																		
۰/۸۳۲	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	کاهش قضاوت و واکنش غلط	Q119																		
۰/۸۲۳	%۸۶/۶۷	%۶۰	جلوگیری از دست‌دادن اطلاعات بااهمیت	Q120																		
۰/۷۹۰	%۹۳/۳۳	%۶۰	جلوگیری از آسیب‌پذیری شدید پس از شکست	Q100																		
												۰/۸۶۵	۱			%۷۳/۳۳	انجام کارگروهی	Q126	توانایی فردی	افزایش		
												۰/۸۲۸	۱			%۸۶/۶۷	بررسی فرضیه‌های جایگزین	Q127				
												۰/۷۸۴	%۹۳/۳۳			%۸۶/۶۷	تکنیک‌های مدیریت جلسات در کارگروهی	Q128				
							۰/۸۲۷	۱	%۷۳/۳۳	شناسایی منابع دریافت اطلاعات و به چالش کشیدن آن	Q129											
							۰/۸۱۲	۱	%۶۰	افزایش انطباق‌پذیری با واقعیت	Q130											
							۰/۸۵۴	%۸۶/۶۷	%۶۰	در نظر گرفتن کل فرایند تصمیم	Q125											
							۰/۶۵۱	۱	%۸۶/۶۷	خودشناسی	Q104											
							۰/۶۸۸	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	توان مدیریت منابع مالی	Q105											
							۰/۸۱۴	%۸۶/۶۷	%۶۰	تقویت آزاداندیشی	Q106											
							۰/۸۳۹	%۹۳/۳۳	%۶۰	افزایش درک ارتباط بین‌نسلی	Q109											
							۰/۸۳۸	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	درک بهتر اخبار و اطلاعات	Q117											
							۰/۸۵۰	%۹۳/۳۳	%۶۰	خطای کمتر در تحلیل اطلاعات	Q118											
۰/۸۳۲	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	کاهش قضاوت و واکنش غلط	Q119																		
۰/۸۲۳	%۸۶/۶۷	%۶۰	جلوگیری از دست‌دادن اطلاعات بااهمیت	Q120																		
۰/۷۹۰	%۹۳/۳۳	%۶۰	جلوگیری از آسیب‌پذیری شدید پس از شکست	Q100																		
							۰/۷۵۶	۱	%۸۶/۶۷	خودشناسی	Q104	پیامدها	فرایند تصمیم‌سازی									
							۰/۶۸۸	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	توان مدیریت منابع مالی	Q105											
							۰/۸۱۴	%۸۶/۶۷	%۶۰	تقویت آزاداندیشی	Q106											
							۰/۸۳۹	%۹۳/۳۳	%۶۰	افزایش درک ارتباط بین‌نسلی	Q109											
							۰/۸۳۸	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	درک بهتر اخبار و اطلاعات	Q117											
							۰/۸۵۰	%۹۳/۳۳	%۶۰	خطای کمتر در تحلیل اطلاعات	Q118											
							۰/۸۳۲	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	کاهش قضاوت و واکنش غلط	Q119											
							۰/۸۲۳	%۸۶/۶۷	%۶۰	جلوگیری از دست‌دادن اطلاعات بااهمیت	Q120											
							۰/۷۹۰	%۹۳/۳۳	%۶۰	جلوگیری از آسیب‌پذیری شدید پس از شکست	Q100											
																۰/۷۵۶	۱	%۸۶/۶۷	خودشناسی	Q104	پیامدها	فرایند تصمیم‌سازی
																۰/۶۸۸	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	توان مدیریت منابع مالی	Q105		
																۰/۸۱۴	%۸۶/۶۷	%۶۰	تقویت آزاداندیشی	Q106		
۰/۸۳۹	%۹۳/۳۳	%۶۰	افزایش درک ارتباط بین‌نسلی	Q109																		
۰/۸۳۸	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	درک بهتر اخبار و اطلاعات	Q117																		
۰/۸۵۰	%۹۳/۳۳	%۶۰	خطای کمتر در تحلیل اطلاعات	Q118																		
۰/۸۳۲	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	کاهش قضاوت و واکنش غلط	Q119																		
۰/۸۲۳	%۸۶/۶۷	%۶۰	جلوگیری از دست‌دادن اطلاعات بااهمیت	Q120																		
۰/۷۹۰	%۹۳/۳۳	%۶۰	جلوگیری از آسیب‌پذیری شدید پس از شکست	Q100																		
												۰/۷۵۶	۱			%۸۶/۶۷	خودشناسی	Q104	پیامدها	فرایند تصمیم‌سازی		
												۰/۶۸۸	%۹۳/۳۳			%۷۳/۳۳	توان مدیریت منابع مالی	Q105				
												۰/۸۱۴	%۸۶/۶۷			%۶۰	تقویت آزاداندیشی	Q106				
							۰/۸۳۹	%۹۳/۳۳	%۶۰	افزایش درک ارتباط بین‌نسلی	Q109											
							۰/۸۳۸	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	درک بهتر اخبار و اطلاعات	Q117											
							۰/۸۵۰	%۹۳/۳۳	%۶۰	خطای کمتر در تحلیل اطلاعات	Q118											
							۰/۸۳۲	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	کاهش قضاوت و واکنش غلط	Q119											
							۰/۸۲۳	%۸۶/۶۷	%۶۰	جلوگیری از دست‌دادن اطلاعات بااهمیت	Q120											
							۰/۷۹۰	%۹۳/۳۳	%۶۰	جلوگیری از آسیب‌پذیری شدید پس از شکست	Q100											
														۰/۷۵۶	۱	%۸۶/۶۷	خودشناسی	Q104			پیامدها	فرایند تصمیم‌سازی
														۰/۶۸۸	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	توان مدیریت منابع مالی	Q105				
														۰/۸۱۴	%۸۶/۶۷	%۶۰	تقویت آزاداندیشی	Q106				
۰/۸۳۹	%۹۳/۳۳	%۶۰	افزایش درک ارتباط بین‌نسلی	Q109																		
۰/۸۳۸	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	درک بهتر اخبار و اطلاعات	Q117																		
۰/۸۵۰	%۹۳/۳۳	%۶۰	خطای کمتر در تحلیل اطلاعات	Q118																		
۰/۸۳۲	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	کاهش قضاوت و واکنش غلط	Q119																		
۰/۸۲۳	%۸۶/۶۷	%۶۰	جلوگیری از دست‌دادن اطلاعات بااهمیت	Q120																		
۰/۷۹۰	%۹۳/۳۳	%۶۰	جلوگیری از آسیب‌پذیری شدید پس از شکست	Q100																		
														۰/۷۵۶	۱	%۸۶/۶۷	خودشناسی	Q104	پیامدها	فرایند تصمیم‌سازی		
														۰/۶۸۸	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	توان مدیریت منابع مالی	Q105				
														۰/۸۱۴	%۸۶/۶۷	%۶۰	تقویت آزاداندیشی	Q106				
							۰/۸۳۹	%۹۳/۳۳	%۶۰	افزایش درک ارتباط بین‌نسلی	Q109											
							۰/۸۳۸	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	درک بهتر اخبار و اطلاعات	Q117											
							۰/۸۵۰	%۹۳/۳۳	%۶۰	خطای کمتر در تحلیل اطلاعات	Q118											
							۰/۸۳۲	%۹۳/۳۳	%۷۳/۳۳	کاهش قضاوت و واکنش غلط	Q119											
							۰/۸۲۳	%۸۶/۶۷	%۶۰	جلوگیری از دست‌دادن اطلاعات بااهمیت	Q120											
							۰/۷۹۰	%۹۳/۳۳	%۶۰	جلوگیری از آسیب‌پذیری شدید پس از شکست	Q100											

							۰/۸۱۸	۱	٪۶۰	کاهش اثر خلق‌و‌خو در تصمیم‌گیری‌های مالی	Q101		
							۰/۷۸۱	۱	٪۷۳/۳۳	ارزیابی واقع بینانه از عملکرد مالی	Q102		

$$CVR = \frac{n_e - \frac{N}{2}}{\frac{N}{2}}$$

در این رابطه:

n_e تعداد متخصصانی است که به گزینه‌ی «ضروری» پاسخ داده‌اند

N تعداد کل متخصصان مشارکت‌کننده در این روایی می‌باشد.

حداقل CVR باتوجه‌به انتخاب ۱۵ خبره جهت تعیین روایی پرسش‌نامه برابر ۰/۴۹ می‌باشد. اگر مقدار محاسبه شده از ۰/۴۹ بیشتر باشد اعتبار محتوای آن آیتم پذیرفته می‌شود. همچنین ضریب نسبی (CVI) به‌صورت جمع امتیازات موافق (ضروری و مفید اما غیرضروری) برای هر آیتم را محاسبه می‌کند. هر چقدر روایی محتوایی بالاتر باشد. مقدار ضریب نسبی به سمت ۱ میل می‌کند. معادله زیر نحوه محاسبه ضریب نسبی را تعیین می‌کند.

$$CVI = \frac{\sum CVR}{\text{Retained Numbers}}$$

$\sum CVR$: مجموع مقادیر محاسبه شده شاخص محتوایی روایی

Retained Numbers: تعداد سوالات باقیمانده

همچنین یکی از موضوعات اصلی در بحث روش پژوهش پایایی ابزار اندازه‌گیری است. در این پژوهش به‌منظور ارزیابی قابلیت اطمینان پرسش‌نامه از آزمون آلفای کرونباخ در نرم‌افزار SPSS استفاده گردیده است. در جدول ۸ نتایج بررسی روایی و پایایی پرسش‌نامه ارائه شده است. باتوجه‌به اینکه مقادیر شاخص روایی محتوایی (CVR) همه آیتم‌ها بالای ۰/۴۹ می‌باشد و همچنین باتوجه‌به اینکه شاخص ضریب نسبی (CVI) برای همه‌ی معیارها بالاتر از مقدار قابل قبول (۰/۶۹) می‌باشد. بنابراین روایی محتوایی همه‌ی معیارها مورد تأیید قرار می‌گیرد. همچنین باتوجه‌به اینکه مقدار ضریب آلفا در کل برابر با ۰/۹۸۳ است، مشخص می‌شود که این ۶۲ معیار دارای سازگاری درونی خوبی هستند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که پرسش‌نامه از پایایی خوبی برخوردار است و می‌تواند در جهت سنجش اهداف پژوهشگر مورد استفاده قرار گیرد. همچنین باتوجه‌به اینکه ضریب آلفا تک تک معیارها بالای ۷۰ درصد می‌باشد؛ بنابراین هیچ یک از معیارها پرسش‌نامه حذف نشدند.

در مدل اندازه‌گیری انعکاسی بررسی اعتبار همگرا و واگرا از اهمیت بالایی برخوردار است. اعتبار همگرا به میزان همبستگی که یک معرف با سایر معرف‌های همان متغیر دارد، اطلاق می‌شود. در این پژوهش برای بررسی اعتبار همگرا از معیارهای بارهای بیرونی معرف‌ها^۱، پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراج شده^۲ بهره گرفته

18. Outing Loading

19. Average Variance Extracted(AVE)

شده است. بر اساس نظر هالاند^۱ (۱۹۹۹) در پژوهش‌های علوم اجتماعی حفظ معرف‌هایی با مقادیر بین ۴۰ تا ۷۰ درصد در صورتی که به اعتبار محتوایی متغیر و پایایی ترکیبی و متوسط واریانس استخراج شده خدشه‌ای وارد نکند و باعث افزایش معیارهای ذکر شده گردد، قابل تأمل است. همچنین مقادیر بیشتر از ۰/۵ برای متوسط واریانس استخراج شده (AVE) و بیشتر از ۰/۷ برای پایایی مرکب (GR) بیانگر برازش مناسب مدل‌های اندازه‌گیری‌اند و اینکه از نظر پایایی و روایی همگرا هستند (هالاند، ۱۹۹۹). با توجه به پایین بودن مقادیر بارهای عاملی و مقادیر متوسط واریانس ((عوامل فرهنگی، عوامل سازمانی، عوامل فرهنگی و متغیرهای جمعیت‌شناختی)) از الگوی ساختاری حذف شدند. جدول (۸) نتایج حاصل از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و دوم را نشان می‌دهد. پس از انجام دادن تحلیل عاملی تأییدی، مشخص شد که تمامی گویه‌ها دارای بارعاملی بالاتر از ملاک ۰/۴، متوسط واریانس استخراج شده بالای ۰/۵ و پایایی مرکب بالای ۰/۷ هستند که نشان از مناسب بودن این معیار و پایایی مناسب مدل‌های اندازه‌گیری دارد. همچنین در این پژوهش برای بررسی اعتبار واگرایی^۲ پژوهش از معیار فورنل و لارکر استفاده شده است. معیار فورنل و لارکر مبتنی بر این ایده است که یک متغیر، واریانس بیشتری با معرف-هایش در مقایسه با سایر متغیرها به اشتراک گذارد (هیر و همکاران، ۲۰۱۷). نتایج آزمون در جدول شماره (۹) و (۱۰) ارائه گردیده است. بعد از اجرای PLS الگوریتم نتایج تحلیل که در آن مقادیر میانگین واریانس استخراج شده به صورت پررنگ و مورب روی قطر اصلی مشخص شده است. در نتیجه، طبق معیار فورنل و لارکر، روایی واگرا برای مدل پژوهش برقرار است.

جدول ۹- معیار فورنل و لارکر برای بررسی روایی واگرا

متغیرهای مکنون	آگاهی و شناخت	ارزشیابی
آگاهی و شناخت	۰/۸۴۳	
ارزشیابی	۰/۵۱۴	۰/۸۳۹
افزایش توانایی فردی	۰/۷۶۹	۰/۷۴۵
بهبودسازی فرایند تصمیم‌گیری	۰/۵۱۳	۰/۳۹۷
تئوری انتظارات	۰/۱۴۹	۰/۰۱۹
تعاملات اجتماعی	۰/۸۰۶	۰/۴۸۷
تفکر انتقادی	۰/۷۴۷	۰/۵۷۳
سوگیری تأیید	۰/۱۴۷	-۰/۰۰۶
سوگیری حقیقت	۰/۱۵۶	-۰/۰۰۷
سوگیری خودمحموری	۰/۰۸۹	-۰/۰۴۳
سوگیری دسترسی پذیری	۰/۱۷۸	-۰/۰۱۸
سوگیری انگز شناختی	۰/۱۴۵	۰/۰۴۳
طبقه‌بندی	۰/۳۰۵	۰/۶۷۸
طرز فکر پویا	۰/۳۴۷	۰/۵۱۷
عدم تقارن اطلاعاتی	۰/۱۵۳	-۰/۰۰۶
عقلانیت محدود	۰/۱۴۰	۰/۰۰۴
عوامل احساسی و تعلقات	۰/۱۹۸	-۰/۰۰۵
میان‌برهای ذهنی	۰/۱۴۴	۰/۰۰۶
نمایشگری روان‌شناختی	۰/۱۴۵	۰/۰۵۱
کاهش پیغامهای روانی	۰/۴۷۸	۰/۴۵۷
کدگذاری	۰/۱۱۴	۰/۵۵

20. Hulland

21. Discriminant Validity

افزایش توانایی فردی	بهینه‌سازی فرایند تصمیم	تئوری انتظارات	تعاملات اجتماعی	تفکر انتقادی	سوگیری تأیید	سوگیری حقیقت	سوگیری خودمخوری
۰/۷۵۲							
۰/۷۴۵	۰/۸۳۶						
۰/۱۲۱	۰/۰۱۸	۰/۸۵۰					
۰/۷۳۰	۰/۴۸۱	۰/۱۱۷	۰/۸۳۳				
۰/۴۶۴	۰/۵۶۸	۰/۱۲۳	۰/۷۶۸	۰/۷۹۱			
۰/۰۹۴	-۰/۰۰۷	۰/۸۰۲	۰/۱۰۸	۰/۰۸۸	۰/۷۷۴		
۰/۰۹۷	-۰/۰۰۴	۰/۶۹۵	۰/۱۱۹	۰/۰۷۹	۰/۷۳۶	۰/۷۶۹	
۰/۰۳۵	-۰/۰۳۸	۰/۴۵۶	۰/۰۷۹	۰/۰۲۶	۰/۶۲۳	۰/۷۳۹	۰/۸۳۷
۰/۰۹۱	-۰/۰۲۱	۰/۸۰۷	۰/۱۳۴	۰/۰۰۶	۰/۶۲۸	۰/۶۰۴	۰/۵۷۵
۰/۱۳۵	۰/۰۴۵	۰/۸۰۳	۰/۱۰۴	۰/۱۲۱	۰/۶۹۶	۰/۶۷۹	۰/۴۳۴
۰/۱۶۳	۰/۶۷۴	۰/۱۱۱	۰/۳۸۴	۰/۳۰۱	۰/۱۰۲	۰/۱۱۱	۰/۰۵۶
۰/۴۲۳	۰/۵۱۴	۰/۱۴۷	۰/۵۰۲	۰/۶۹۰	۰/۱۳۴	۰/۱۵۱	۰/۰۸۲
۰/۰۹۲	-۰/۰۰۷	۰/۷۸۷	۰/۰۹۹	۰/۰۶۷	۰/۵۹۲	۰/۶۲۵	۰/۴۰۴
۰/۱۲۲	۰/۰۰۳	۰/۵۷۸	۰/۱۲۹	۰/۱۳۵	۰/۵۳۸	۰/۶۲۳	۰/۵۰۷
۰/۰۹۵	-۰/۰۰۳	۰/۷۳۰	۰/۱۱۹	۰/۰۹۴	۰/۶۱۱	۰/۴۳۳	۰/۶۰۲
۰/۱۲۱	۰/۰۰۶	۰/۸۴۳	۰/۱۱۴	۰/۱۲۳	۰/۶۷۳	۰/۶۴۴	۰/۴۹۱
۰/۱۴۳	۰/۰۵۵	۰/۶۵۷	۰/۱۴۵	۰/۱۱۵	۰/۶۹۱	۰/۳۹۹	۰/۶۴۵
۰/۷۳۴	۰/۶۵۵	۰/۰۳۷	۰/۶۶۳	۰/۶۴۸	۰/۰۰۷	۰/۰۱۰	-۰/۰۱۵
۰/۳۵۵	۰/۵۴۴	۰/۱۴۳	۰/۵۱۰	۰/۵۲۴	۰/۱۲۳	۰/۱۱۳	۰/۰۶۰

سوگیری دسترس پذیری	سوگیری لنگر انباشتن	طبقه بندی	طرز فکر پویا	عدم تقارن اطلاعاتی	عقلانیت محدود	عوامل احساسی و تعلقات اجتماعی	میان بردهای ذهنی
۰/۷۶۷	۰/۸۵۶	۰/۷۱۱	۰/۸۲۹	۰/۹۱	۰/۸۳۸	۰/۷۹۴	۰/۹۱۷
۰/۴۶۹	۰/۱۳۶	۰/۵۴۳					
۰/۱۰۷	۰/۱۳۶	۰/۰۹۱	۰/۱۳۸				
۰/۱۵۹	۰/۱۶۳	۰/۵۴۳	۰/۸۲۹	۰/۹۱	۰/۸۳۸	۰/۷۹۴	۰/۹۱۷
۰/۳۸	۰/۷۲۶	۰/۰۹۱	۰/۱۳۸				
۰/۷۶۳	۰/۷۶۴	۰/۱۰۸	۰/۱۴۴	۰/۸۳۰	۰/۸۳۸	۰/۷۹۴	۰/۹۱۷
۰/۳۷۵	۰/۷۲۳	۰/۱۲۰	۰/۱۶۹	۰/۶۸۸	۰/۷۳۷	۰/۷۹۴	۰/۹۱۷
۰/۳۶۷	۰/۷۲۱	۰/۱۱۱	۰/۱۵۳	۰/۸۱۰	۰/۸۰۱	۰/۶۶۶	۰/۹۱۷
۰/۷۱۹	۰/۷۶۷	۰/۱۴۱	۰/۱۶۷	۰/۶۵۳	۰/۷۳۳	۰/۷۲۶	۰/۶۳۳
۰/۰۱۰	۰/۰۸۰	۰/۴۸۸	۰/۶۲۵	۰/۰۱۸	۰/۰۴۳	۰/۰۲۳	۰/۰۱۸
۰/۱۳۵	۰/۱۶۶	۰/۴۷۲	۰/۴۸۵	۰/۱۰۳	۰/۱۵۳	۰/۱۲۷	۰/۱۴۱

جدول ۱۱- نتایج حاصل از هم‌خطی شاخص‌ها

هم‌خطی شاخص‌ها (VIF < 5)	VIF	گویه	مؤلفه	سازه اصلی
پذیرش	۱/۷۱۲	Q64	سوگیری لنگر انداختن	شرایط علی
پذیرش	۲/۱۷۰	Q66		
پذیرش	۱/۷۸۶	Q67		
پذیرش	۱/۱۹۷	Q59	سوگیری دسترسی‌پذیری	
پذیرش	۱/۵۳۶	Q68		
پذیرش	۲/۴۶۱	Q69		
پذیرش	۳/۲۴۵	Q71		
پذیرش	۲/۳۶۱	Q72	سوگیری تأیید	
پذیرش	۱/۱۹۶	Q51		
پذیرش	۱/۵۲۱	Q73		
پذیرش	۲/۰۵۹	Q74		
پذیرش	۲/۱۰۱	Q75	سوگیری خودمحوری	
پذیرش	۲/۱۳۲	Q52		
پذیرش	۱/۸۵۴	Q53		
پذیرش	۲/۴۸۰	Q55		
پذیرش	۱/۸۷۵	Q56	سوگیری حقیقت	
پذیرش	۱/۵۷۲	Q57		
پذیرش	۲/۱۵۰	Q58		
پذیرش	۱/۹۵۲	Q60		
پذیرش	۱/۲۳۱	Q70	ناهنجاری روان‌شناختی	
پذیرش	۲/۲۲۱	Q61		
پذیرش	۲/۳۸۰	Q62		
پذیرش	۲/۵۸۵	Q63		
پذیرش	۲/۷۷۶	Q22	طبقه‌بندی	تجدید ساختار دارایی‌ها
پذیرش	۳/۵۰۸	Q23		
پذیرش	۱/۶۰۳	Q24		
پذیرش	۱/۶۸۷	Q25		
پذیرش	۲/۲۹۵	Q34		
پذیرش	۲/۴۱۷	Q36		
پذیرش	۲/۲۶۰	Q37		
پذیرش	۲/۴۱۸	Q38		
پذیرش	۲/۲۰۲	Q26	ارزشیابی	
پذیرش	۲/۱۸۹	Q27		
پذیرش	۲/۱۴۴	Q28		

سازه اصلی	مؤلفه	گویه	VIF	هم‌خطی شاخص‌ها (<math>VIF < 5</math>)		
کدگذاری		Q29	۱/۸۹۹	پذیرش		
		Q30	۱/۲۵۱	پذیرش		
		Q31	۱/۸۰۳	پذیرش		
		Q32	۱/۹۴۲	پذیرش		
		Q39	۲/۱۸۲	پذیرش		
		Q40	۲/۴۵۶	پذیرش		
		Q82	۲/۷۳۸	پذیرش		
		Q83	۳/۴۹۳	پذیرش		
		Q86	۱/۹۲۸	پذیرش		
		Q134	۱/۷۹۸	پذیرش		
تئوری انتظارات		Q79	۲/۴۹۷	پذیرش		
		Q135	۱/۲۸۹	پذیرش		
		Q81	۲/۳۶۸	پذیرش		
		Q76	۲/۷۲۲	پذیرش		
		Q77	۲/۷۰۸	پذیرش		
		Q78	۲/۷۱۹	پذیرش		
		Q85	۲/۳۷۴	پذیرش		
		Q87	۳/۷۸۷	پذیرش		
		Q88	۳/۵۰۱	پذیرش		
		Q131	۱/۳۰۰	پذیرش		
عقلانیت محدود		Q132	۱/۴۷۷	پذیرش		
		Q133	۱/۴۴۷	پذیرش		
		Q113	۱/۹۹۴	پذیرش		
		Q114	۲/۲۷۱	پذیرش		
		Q115	۲/۳۱۰	پذیرش		
		Q116	۱/۴۱۷	پذیرش		
		Q110	۲/۴۵۸	پذیرش		
		Q111	۲/۱۸۴	پذیرش		
		Q112	۱/۶۱۲	پذیرش		
		Q121	۱/۲۳۶	پذیرش		
عدم تقارن اطلاعاتی		Q122	۱/۷۷۰	پذیرش		
		Q123	۲/۱۰۲	پذیرش		
		Q124	۲/۰۹۹	پذیرش		
		Q126	۲/۹۲۷	پذیرش		
		Q127	۲/۳۳۰	پذیرش		
		میان‌برهای ذهنی				
عوامل احساسی و تعلقات اجتماعی						
شرایط زمینهای و مداخله‌ای						
راهبردها						
تفکر انتقادی						
آگاهی و شناخت						
طرز فکر پویا						

هم‌خطی شاخص‌ها (<math>VIF < 5</math>)	VIF	گویه	مؤلفه	سازه اصلی
پذیرش	۲/۲۳۶	Q128		
پذیرش	۲/۵۹۸	Q129		
پذیرش	۲/۲۰۹	Q130		
پذیرش	۲/۶۱۶	Q125		
پذیرش	۱/۸۷۶	Q104	افزایش توانایی فردی	پیامدها
پذیرش	۱/۹۷۳	Q105		
پذیرش	۱/۷۴۰	Q106		
پذیرش	۱/۷۳۲	Q109		
پذیرش	۲/۱۸۳	Q117	بهینه‌سازی فرایند تصمیم	
پذیرش	۲/۱۴۶	Q118		
پذیرش	۲/۱۰۱	Q119		
پذیرش	۱/۸۵۴	Q120		
پذیرش	۱/۲۱۱	Q100	کاهش پیامد روانی	
پذیرش	۱/۸۳۹	Q101		
پذیرش	۱/۷۲۹	Q102		

منبع: محاسبات پژوهشگر

باتوجه به اینکه مقادیر آماره هم‌خطی تمام معرف‌ها کمتر از ۵ می‌باشد؛ بنابراین هم‌خطی بین شاخص‌ها وجود ندارد.

ارزیابی مدل ساختاری

مهم‌ترین مقادیر مورد استفاده برای ارزیابی مدل ساختاری ضریب تعیین است که بیانگر میزان پیش‌بینی مدل می‌باشد. این ضریب از مربع روابط متغیرهای درون‌زا با متغیرهای پیش‌بین به دست می‌آید. بر اساس نظر (هنسلر، ۲۰۰۹؛ چن، ۱۹۹۸) سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به‌عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی در نظر گرفته می‌شود. همچنین توان پیش‌بینی کنندگی مدل ساختاری که توسط گیزر و استون (۱۹۷۵) مطرح گردید تناسب پیش‌بینی مدل را نشان می‌دهد. در واقع یک مدل وقتی مناسب است که به پیش‌بینی معرف‌های متغیرهای پنهان درون‌زا بپردازد. در این پژوهش از معیار Q برای انجام این آزمون بهره گرفته شده است. سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ به‌عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی در نظر گرفته می‌شود.

جدول ۱۲- مقادیر ضریب تعیین (R^2) و ضریب قدرت پیش‌بینی (Q^2)

Q^2	R^2	متغیر مکنون	سازه اصلی
۰/۲۹۵	۰/۴۲۵	سوگیری لنگر انداختن	شرایط علی
۰/۲۰۱	۰/۳۶۵	سوگیری دسترسی‌پذیری	
۰/۱۷۰	۰/۳۱۰	سوگیری تأیید	
۰/۱۰۷	۰/۱۶۳	سوگیری خودمحوری	
۰/۱۸۷	۰/۳۴۸	سوگیری حقیقت	
۰/۳۰۵	۰/۴۰۰	ناهنجاری روان‌شناختی	
۰/۳۸۸	۰/۷۰۱	کدگذاری	تجدید ارزیابی ساختار دارایی‌ها
۰/۲۷۵	۰/۶۳۳	طبقه‌بندی	
۰/۱۲۳	۰/۱۸۷	ارزشیابی	
۰/۴۷۷	۰/۷۰۵	تئوری انتظارات	شرایط زمینه‌ای و مداخله‌ای
۰/۴۶۴	۰/۶۹۸	عقلانیت محدود	
۰/۴۴۸	۰/۵۷۵	عدم تقارن اطلاعاتی	
۰/۴۶۵	۰/۵۸۸	میان‌برهای ذهنی	
۰/۲۷۴	۰/۴۶۶	عوامل احساسی و تعلقات اجتماعی	
۰/۳۴۹	۰/۵۴۸	تعاملات اجتماعی	
۰/۳۴۳	۰/۴۹۰	آگاهی و شناخت	راهبردها
۰/۵۰۶	۰/۸۸۴	تفکر انتقادی	
۰/۳۵۷	۰/۵۶۲	طرز فکر پویا	
۰/۱۸۱	۰/۳۱۶	کاهش پیامدهای روانی	پیامدها
۰/۱۴۲	۰/۲۲۲	بهبودسازی فرایند تصمیم	
۰/۲۹۱	۰/۵۷۴	افزایش توانایی فردی	

منبع: محاسبات پژوهشگر

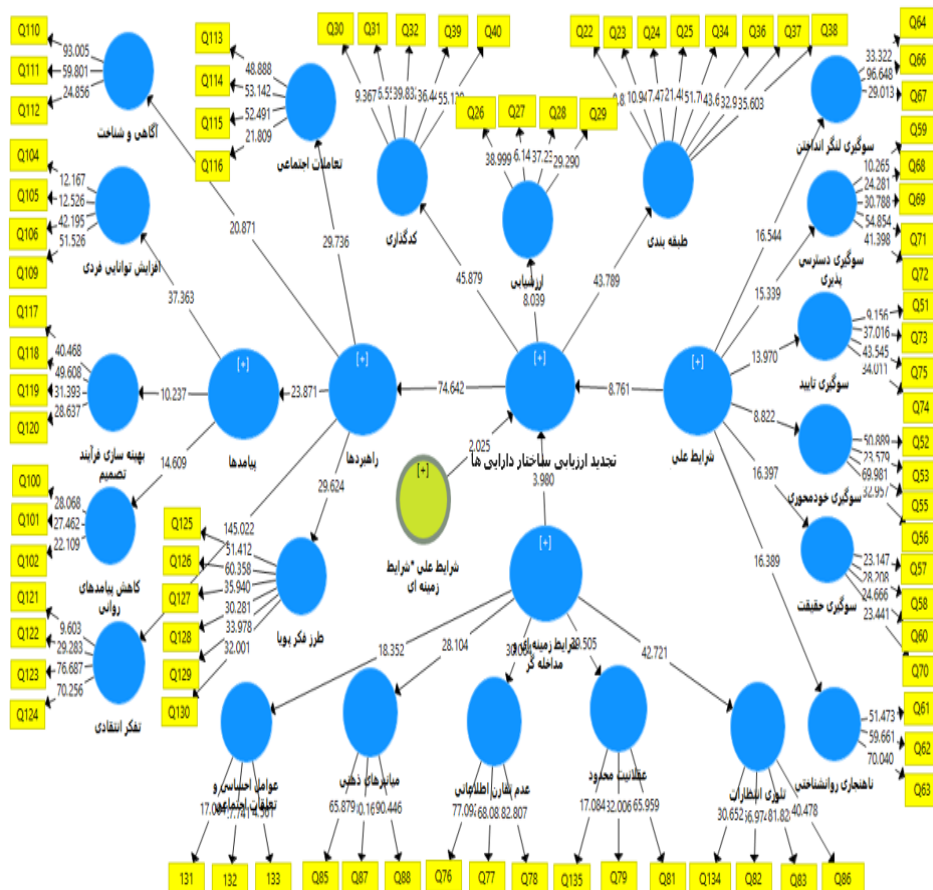
نتایج هر دو آزمون بر اساس جدول (۱۶) نشان دهنده برازش نسبتاً قوی مدل باتوجه به متغیرهای درون‌زا می‌باشد. معیار نیکویی برازش: مدل کلی شامل هر دو بخش مدل اندازه‌گیری و ساختاری می‌شود و با تأیید برازش آن، بررسی برازش در یک مدل، کامل می‌شود. برای بررسی برازش مدل کلی از معیار نیکویی برازش (GOF) تنن هاوس و همکاران (۲۰۰۵) استفاده می‌شود:

$$GOF = \sqrt{AVE} \times R^2 = \sqrt{0/680} \times 0/489 = 0/577$$

باتوجه به اینکه مقدار GOF بالاتر از ۰/۳۶ می‌باشد؛ بنابراین برازش کلی مدل قوی می‌باشد.

قابل قبول و اگر بیشتر از ۰/۶ باشد خیلی مطلوب است. در حالت معنی‌داری نیز باید ارزش t (ضریب مسیر در حالت معنی‌داری) بیشتر از مقدار ۱/۹۶ باشد تا رابطه بین هر سؤال و متغیر موردنظر معنی‌دار باشد. در صورتیکه که ارزش t برای همه سؤالات بیشتر از مقدار ۱/۹۶ به‌دست‌آمده؛ لذا رابطه بین سؤالات و متغیر موردنظر معنی‌دار بوده و بنابراین سؤالات تبیین‌کننده مناسبی برای متغیر موردنظر هستند. همچنین جهت بررسی معنادار بودن رابطه بین متغیرها از آماره آزمون t یا همان t-value استفاده می‌شود. چون معناداری در سطح خطای ۰.۰۵ بررسی می‌شود؛ بنابراین اگر میزان بارهای عاملی مشاهده شده با آزمون t-value از ۱.۹۶ کوچک‌تر محاسبه شود، رابطه معنادار نیست و در مدل بالا چون مقدار ضریب بیشتر از ۱/۹۶ هست، بنابراین سطح معناداری کمتر از ۵ درصد می‌باشد، پس متغیرها به‌صورت تصادفی رابطه ندارند و به‌صورت معناداری با هم رابطه دارند.

آزمون فرضیه‌های پژوهش: پس از بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری و مدل ساختاری و داشتن برازش مناسب مدل‌ها، فرضیه‌های پژوهش، بررسی و آزمون شد. در ادامه، نتایج ضرایب معناداری برای هر یک از فرضیه‌ها، ضرایب استاندارد شده مسیرهای مربوط به هر یک از فرضیه‌ها و نتایج حاصل از بررسی فرضیه در سطح اطمینان ۹۵ درصد در جدول (۱۳) ارائه شده است.

جدول ۱۳- آزمون فرضیه‌های پژوهش

فرضیه	روابط علی بین متغیرهای پژوهش	ضریب مسیر (β)	(T-Value)	(P-Value)	نتیجه آزمون
H ₁	سوگیری‌های شناختی (شرایط علی) -> تجدید ارزیابی ساختار دارایی‌ها	۰/۶۶۶	۸/۷۶۱	۰/۰۰۰	تأیید
H ₂	شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر -> تجدید ارزیابی ساختار دارایی‌ها	-۰/۲۱۷	۳/۹۸۰	۰/۰۰۰	تأیید
H ₃	شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر * شرایط علی -> تجدید ارزیابی ساختار دارایی‌ها	۰/۰۹۶	۲/۰۲۵	۰/۰۴۳	تأیید
H ₄	تجدید ارزیابی ساختار دارایی‌ها -> راهبردها	۰/۸۷۸	۷۴/۶۴۲	۰/۰۰۰	تأیید
H ₅	راهبردها -> پیامدها	۰/۶۸۷	۲۳/۸۷۱	۰/۰۰۰	تأیید

ضرایب معناداری متغیرها در شکل ۱ و جدول ۶ بیان شده است. با توجه به این که ضرایب معناداری متغیرها بیشتر از قدر مطلق ۱/۹۶ می‌باشد فرضیه‌ها تأیید می‌شوند.

بحث و نتیجه‌گیری

۱. جمع‌بندی یافته‌های پژوهش

پژوهش حاضر باهدف ارائه مدل تجدید ارزیابی ساختار دارایی‌ها از طریق معادلات ساختاری انجام شد. با استفاده از روش تحقیق گراند تئوری سیستماتیک، داده‌ها از طریق مصاحبه‌های عمیق با خبرگان و تحلیل داده‌های کیفی و کمی گردآوری شدند. تحلیل‌های انجام‌شده نشان می‌دهد که شرایط علی تأثیر بسزایی بر فرایند تصمیم‌گیری مدیران در خصوص تجدید ارزیابی دارایی‌ها دارد. به‌ویژه، سوگیری‌های شناختی همچون لنگر انداختن، دسترسی‌پذیری، تأیید، خودمحوری و حقیقت‌نقش معناداری در این تصمیمات دارند که این نتیجه با پژوهش‌های بین‌المللی مانند دوین و یوندر (۲۰۲۳) همسو است. علاوه بر این، نتایج پژوهش نشان داد که شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر - شامل عوامل اقتصادی و مقررات مالیاتی - به‌عنوان عوامل تأثیرگذار در تصمیمات مرتبط با تجدید ارزیابی عمل می‌کنند. این یافته‌ها با مطالعات سپهر و همکاران (۱۴۰۲) و جانسون و همکاران^۱ (۲۰۲۲) که به نقش انگیزه‌های مدیریتی و استانداردهای گزارشگری در فرایند تجدید ارزیابی پرداخته‌اند، مطابقت دارد. از این

22. Johnson et al

منظر، قوانین مالیاتی می‌توانند دو اثر متضاد داشته باشند: در برخی موارد، به‌عنوان مشوقی برای افزایش شفافیت مالی و تقویت توان رقابتی شرکت‌ها عمل می‌کنند و در برخی دیگر، با وضع محدودیت‌های مالیاتی، مانعی بر سر راه اجرای این فرایند هستند. از سوی دیگر، بررسی تأثیر تجدید ارزیابی دارایی‌ها بر راهبردهای مالی و سرمایه‌گذاری نشان داد که شرکت‌هایی که اقدام به تجدید ارزیابی دارایی‌های خود می‌کنند، از بهبود نسبت‌های مالی، افزایش اعتبار، کاهش هزینه تأمین مالی و افزایش ظرفیت بدهی برخوردار می‌شوند. این یافته‌ها با پژوهش‌های داخلی و بین‌المللی از جمله باکر و همکاران^۱ (۲۰۲۲)، حسین‌پور کریم‌آباد و همکاران (۱۴۰۲) و حسین و همکاران^۲ (۲۰۲۲) که اثرات مثبت تجدید ارزیابی را بر شاخص‌های مالی بررسی کرده‌اند، مطابقت دارد. افزون بر این، پژوهش نشان داد که استفاده از مدل‌های مختلف تجدید ارزیابی و روش‌های گوناگون سنجش ارزش منصفانه دارایی‌ها، می‌تواند به بهبود کیفیت گزارش‌های مالی منجر شود و استفاده از روش‌های متنوع تجدید ارزیابی به شفافیت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی کمک می‌کند. در نهایت، پژوهش حاضر نشان داد که تجدید ارزیابی دارایی‌ها نه تنها پیامدهای مالی؛ بلکه پیامدهای سازمانی نیز دارد. از جمله، بهبود جایگاه رقابتی شرکت‌ها در بازار، افزایش جذب سرمایه‌گذاران و کاهش ریسک اطلاعاتی. این یافته‌ها با مطالعات اندیسون و ناصر (۲۰۲۱) و بائه و همکاران (۲۰۲۳) همخوانی دارد که نشان دادند افزایش شفافیت ناشی از تجدید ارزیابی می‌تواند اعتماد سرمایه‌گذاران را افزایش داده و در نتیجه، موقعیت رقابتی شرکت را تقویت کند.

۲. چالش‌های اجرای تجدید ارزیابی

باوجود مزایای فراوان، چالش‌های متعددی در مسیر اجرای تجدید ارزیابی دارایی‌ها وجود دارد.

- محدودیت‌های قانونی و استانداردهای حسابداری: برخی کشورها، از جمله ایران، قوانینی برای معافیت‌های مالیاتی تجدید ارزیابی دارند، اما پیچیدگی‌های اجرایی، ابهامات قانونی و تفسیرهای متفاوت از قوانین، انگیزه شرکت‌ها را کاهش می‌دهد. این یافته با مطالعه حسین‌پور کریم‌آباد و همکاران (۱۴۰۲) که تأثیر قوانین مالیاتی بر تصمیمات شرکت‌ها را بررسی کرده‌اند، همسو است.
- تأثیر سوگیری‌های شناختی مدیران: برخی مدیران به دلیل سوگیری‌های شناختی، ارزش دارایی‌ها را بیش از حد برآورد می‌کنند که این امر منجر به نوسانات غیرمنطقی در ارزش سهام می‌شود این یافته با پژوهش چن و همکاران^۳ (۲۰۲۳) که نشان داده است سوگیری‌های شناختی دقت تصمیمات مالی را کاهش می‌دهد، مطابقت دارد.
- واکنش متفاوت سرمایه‌گذاران: برخی سرمایه‌گذاران تجدید ارزیابی را نشانه‌ای از بهبود عملکرد شرکت می‌دانند، درحالی‌که برخی دیگر آن را صرفاً تغییر حسابداری قلمداد می‌کنند. این یافته با پژوهش اسمیت

23. Baker et al
24. Hossein et al
25. Chen et al

و براون^۱ (۲۰۲۲) که تأثیر میزان شفافیت اطلاعات مالی بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران را بررسی کرده‌اند، همسو است.

۳. پیشنهادهای کاربردی پژوهش

باتوجه به نتایج به‌دست‌آمده، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

- اصلاح و بهبود سیاست‌های مالیاتی و استانداردهای گزارشگری: باتوجه به وجود برخی معافیت‌های مالیاتی، لازم است شفافیت این قوانین افزایش یابد و تفسیر یکپارچه‌ای از آن ارائه شود. این پیشنهاد با یافته‌های پژوهش گارسیا و همکاران (۲۰۲۳) که تأثیر سیاست‌های مالیاتی بر رفتار شرکت‌ها را بررسی کرده‌اند، همخوانی دارد.
- تدوین دستورالعمل‌های شفاف برای تفسیر قوانین: برای جلوگیری از ابهامات قانونی و اجرای ناهماهنگ معافیت‌ها، باید دستورالعمل‌های دقیق و یکپارچه‌ای تدوین شود. این پیشنهاد با یافته‌های سپهر و همکاران (۱۴۰۲) که نقش استانداردهای گزارشگری در کاهش ابهامات مالیاتی را بررسی کرده‌اند، مطابقت دارد.
- بهینه‌سازی فرایند اجرایی و کاهش هزینه‌های تجدید ارزیابی: پیچیدگی‌های اجرایی و هزینه‌های بالا از موانع مهم تجدید ارزیابی است؛ لذا پیشنهاد می‌شود فرایند اجرایی ساده‌سازی شده و هزینه‌های ارزیابی کاهش یابد. این پیشنهاد با یافته‌های پژوهش لی و همکاران^۲ (۲۰۲۳) که کاربرد فناوری‌های نوین در بهینه‌سازی فرایندهای مالی را بررسی کرده‌اند، مطابقت دارد.
- آموزش مدیران مالی برای کاهش سوگیری‌های شناختی: به دلیل تأثیر سوگیری‌های شناختی بر تصمیمات مالی، پیشنهاد می‌شود برنامه‌های آموزشی تخصصی برای مدیران مالی اجرا شود. این پیشنهاد با پژوهش جانسون و همکاران (۲۰۲۲) که نشان داده است آموزش‌های مالی موجب کاهش خطاهای شناختی در ارزش‌گذاری دارایی‌ها می‌شود، همخوانی دارد.
- پیشنهاد می‌شود تحقیقات بیشتری در زمینه تأثیر شفافیت گزارشگری مالی بر ارزش‌گذاری دارایی‌ها انجام شود. مطالعات اخیر نشان داده‌اند که عدم شفافیت اطلاعاتی می‌تواند تصمیمات مدیریتی را تحت تأثیر قرار دهد؛ بنابراین، انجام پژوهش‌های آتی در این حوزه ضروری است.
- استفاده از فناوری‌های نوین در فرایند ارزیابی: بهره‌گیری از ابزارهای هوش مصنوعی و یادگیری ماشین برای ارزش‌گذاری دارایی‌ها می‌تواند موجب افزایش دقت و کاهش هزینه‌های ارزیابی شود.

فهرست منابع

تقی‌نجاج، غلام حسن، مؤمن‌زاده، محمد مهدی، مؤمن‌زاده، محمد هادی. (۱۳۹۶). نگاهی به افزایش سرمایه از محل مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌ها از منظر تحلیل بنیادی، مطالعات حسابداری و حسابرسی، شماره ۲۳، ۲۶-۳۱.

1. Smith and Brown
27. Lee et al

- تاجمیر ریاحی، حامد، دژدار، محمدمهدی. (۱۳۹۷). رتبه‌بندی تورش‌های رفتاری سرمایه‌گذاران در مواجهه با اخبار و شایعات مهم سیاسی با تأکید بر دوره مذاکرات هسته‌ای، فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه‌گذاری، سال ششم، شماره بیست و چهارم، زمستان، ۱-۲۰.
- صفر پور، مریم، دارابی، رؤیا، حمیدیان، محسن. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر تغییرپذیری اقلام تعهدی بر باور ناهماهنگ سرمایه‌گذار، دانش حسابداری مالی. doi: 10.479/jfak.2019.7640.1979.
- محمدرضایی، فخرالدین، خسرویان، ایمان، دولت زارعی، احسان. (۱۳۹۹). تجدید ارزیابی دارایی‌ها و مدیریت سود، مجله علمی دانش حسابداری مالی، دوره ۷، ۳۱-۶۱.
- سلطانی، رؤیا، ابراهیم‌نژاد، علی. (۱۴۰۰). بررسی واکنش بازار به تجدید ارزیابی دارایی‌ها و اثر آن بر دسترسی بنگاه به تسهیلات مالی، مطالعات تجربی حسابداری مالی، دوره ۱۸، شماره ۷۱، ۱۹۳-۱۶۹.
- صاحبقرانی، امیرعباس، سجلاتی، هادی. (۱۴۰۱). بررسی ارتباط تجدید ارزیابی دارایی‌ها با نوسانات قیمت سهام و تحلیل رفتار سهام‌داران، فصلنامه قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری، ۱۸۲-۱۸۱.
- مهرروز حسن باروق، باقر، خردیار، سینا، وطن‌پرست، محمدرضا. (۱۴۰۱). ارتباط بین ارزش دارایی‌های تجدید ارزیابی شده با شاخص‌های عملکردی شرکت‌ها بر محافظه‌کاری در بازار بورس تهران، فصلنامه اقتصاد و بانکداری اسلامی، دوره ۱۱، شماره ۴۰، ۸۱-۸۲.
- حسین‌پور کریم‌آباد، علی، نخمی، حبیب‌اله، لاری دشت بیاض، محمود، نخعی، کریم. (۱۴۰۲). بررسی تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت بر خروج از درماندگی مالی حقوقی و واقعی، نشریه مطالعات حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۲، شماره ۴۴، ۲۵-۵۰.
- Mohamed Ali, A., & Anis, J. (2012). CEO emotional bias and dividend policy: Bayesian network method, *Business and Economic Horizons*, 7(1), 1-18.
- Iqbal, M., & Yaghoubi, M. (2013). Investigating the views of company managers and university professors regarding the method of revaluation of assets, *Iranian Accounting Association*, 9(32), 1-12.
- Choi, T. H., Pae, J., Park, S., & Song, Y. (2013). Asset revaluations: motives and choice of items to revalue, *Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics*, 20(2), 144-171.
- Bilgehan, T. (2014). Psychological biases and the capital structure decisions: a literature review, *Theoretical and Applied Economics*, Volume XXI, 12(601), 123-142.
- Andison, A., & Nasser, E. M. (2017). Operating Cash Flow, Earning Response Coefficient, and Fixed Asset Revaluation: Study on Manufacturing Company, *Etikonomi*, 16(1).
- Taghi Nattaj, G., Momenzadeh, M. M., & Momenzadeh, M. H. (2017). Looking to Capital Increase from Asset Revaluation Surplus in the perspective of Fundamental analysis, *Accounting and Auditing Studies*, 6(23), 31-46.
- Rahman, M. T. (2017). Revaluation of Fixed Assets Before IPO: A Study on Textile Industry in Bangladesh, *Journal of Finance and Accounting*, 5(5), 200-205.
- Wenhoufen, B., & Niu, F. (2017). Investor sentiment, accounting information and stock price: Evidence from China, *Pacific-Basin Finance Journal*, 38, 125-134.
- Hurwitz, H. (2018). Investor sentiment and management earnings forecast bias, *Journal of Business Finance & Accounting*, 45(2), 166-183.
- Nijam, H. M. (2018). Motives for reporting fixed assets at revalued amount: Evidence from a developing economy, *Global Business Review*, 19(3), 604-622.

- Couga, H. H., Wynn, J. P., & Yi, H. (2019). Litigation risk, accounting quality, and investment efficiency, *Advances in Accounting*, 29(2), 180-185. doi:10.1016/j.adiac.2013.09.009.
- Bae, J., Lee, J., & Kim, E. (2019). Does Fixed Asset Revaluation Build Trust between Management and Investors? *Sustainability*, 11(13), 3700.
- Yelou Vo, X., & Phan, D. B. A. (2019). Further evidence on the herd behavior in Vietnam stock market, *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 13, 33-41.
- Marfou, M., Marfou, M. M., & Momenzadeh, M. H. (2020). Revaluation of Fixed Assets Literature Review, *Accounting and Auditing Studies*, 9(34), 51-66.
- Mert, I. (2020). The Importance of Fixed Asset Revaluations in Economic Crises Periods, *Journal of Business and Social Science Review*, 1(7), 35-45.
- Gathergood, J. (2020). Self-Control, Financial Literacy and Consumer Over-Indebtedness, *Journal of Economic Psychology*, 33, 590-602.
- Rajabzadeh, H., GorganliDoji, J., Naderian, A., & Ashrafi, M. (2022). Lasso artificial intelligence approach in liquidity forecasting Companies listed on the Tehran Stock Exchange, *Financial Knowledge of Securities Analysis*, 14(52), 37-48.
- Hussain, S., Hoque, M. E., Susanto, P., Watto, W. A., Haque, S., & Mishra, P. (2022). The Quality of Fair Revaluation of Fixed Assets and Additional Calculations Aimed at Facilitating Prospective Investors' Decisions, *Sustainability*, 14(16), 10334.
- Jassim, B. H., & Lafta, M. H. (2022). Reassessment of fixed assets in petroleum licensing contracts in accordance with international financial reporting standards and their impact on the quality of financial reporting, *World Economics and Finance Bulletin*, 8, 91-.
- Sahebgharani, A., & Sejjlati, H. (2022). Relationship between Asset Revaluation and Stock Price Fluctuations and Analysis of Shareholder Behavior, *Judgment and Decision Making in Accounting and Auditing*, 1(2), 117-142.
- Duin, A., & Yonder, P. (2023). The Impact of Asset Revaluation on Financial Reporting Accuracy in Turbulent Economies, *Journal of Accounting and Economics*, 34(4), 450-470.
- Chen, J., & Al-Karim, M. (2024). Limitations of Historical Cost Accounting in High-Inflation Economies, *Journal of Contemporary Accounting*, 18(2), 103-120.
- Smith, A., & Garcia, L. (2024). Challenges in Financial Reporting for Accurate Reflection of Fixed Asset Values in Inflationary Economies, *International Journal of Financial Studies*, 16(1), 78-95.

Presenting a model of asset structure revaluation through structural equations

Asghar Qomi

Ph.D. Student, Department of Accounting, NT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email:
asghar.qomi@iau.ac.ir

Mohammad Hasani

Corresponding author, Department of Accounting, NT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.
mhassani@iau.ac.ir

Ehsan Rahmaninia

Department of Accounting, NT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.
Ehsanrahmaninia@iau.ac.ir

Mehran Matinfard

Department of Accounting, NT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.
m_matinfard@iau.ac.ir

Abstract

In variable and inflationary economic conditions, the revaluation of assets as an innovative method in accounting and financial reporting plays a crucial role in improving the transparency, accuracy, and comparability of financial statements. This research aims to present a comprehensive model for the revaluation of asset structures using structural equation modeling and a grounded theory approach. Qualitative data were collected through in-depth interviews with 15 academic experts selected via the snowball sampling method and analyzed using thematic analysis and theoretical sampling. Quantitative data were also collected using standard questionnaires and analyzed with valid statistical tests, including structural equation modeling with Smart PLS software. The research findings indicate that the revaluation of fixed assets in unbalanced economic conditions can maintain the fair value of assets in line with market price changes and prevent a capital market recession, especially in countries with a sanction-hit economy like Iran. Additionally, the revaluation of assets can enhance the leveraging capabilities of companies and reduce financial resource constraints. However, improper implementation may lead to the distortion of financial information and the creation of additional costs.

Keywords: Revaluation model, asset structure, structural equations